

Postępowania upadłościowe Raport 2020

Analiza postępowań upadłościowych prowadzonych wobec przedsiębiorstw i upadłości konsumenckich w latach 2017-2019

Lista największych bankructw w polskim biznesie w 2019 r.

Profile niewypłacalnych dłużników

Aktywność sędziów i syndyków w postępowaniach upadłościowych

Postępowania upadłościowe. Raport 2020

© Copyright MGBI sp. z o.o., Warszawa 2020

Autorzy:

Michał Grzechowiak
Justyna Trzeciakowska

Redakcja:

Maciej Kołtoński

Opracowanie graficzne:

Jakub Hampel

Korekta:

Magdalena Charczuk

Wydawca:

MGBI sp. z o.o.
ul. Żurawia 6/12 lok. 766
00-503 Warszawa
www.mgbi.pl

MGBI to firma technologiczna zajmująca się przetwarzaniem i analizą danych dotyczących działalności gospodarczej w Polsce. Jej usługi ułatwiają przedsiębiorcom podejmowanie świadomych decyzji przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Od 2010 r. firma dostarcza swoim klientom informacje usprawniające procesy marketingowe, sprzedażowe i windykacyjne za pośrednictwem dwóch serwisów internetowych:

BNF.pl to platforma internetowa umożliwiająca szybkie i w pełni zautomatyzowane zamawianie danych teleadresowych firm z wybranych branż i regionów. Dzięki niej w łatwy sposób można uzyskać dostęp do marketingowych baz danych z informacjami o polskich przedsiębiorstwach, organizacjach społecznych, gospodarstwach rolnych, instytucjach publicznych i powiązanych z nimi osobach decyzyjnych. www.bnf.pl

iMSiG.pl to internetowa wersja Monitora Sądowego i Gospodarczego, oficjalnego dziennika urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości RP. Serwis umożliwia analizę otoczenia rynkowego potencjalnych kontrahentów i ich wiarygodności, a także ułatwia dostęp do informacji o zdarzeniach, które mogą mieć wpływ na ryzyko współpracy z partnerami biznesowymi. www.imsig.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
Najważniejsze wnioski	5
Upadłości Przedsiębiorstw	6
Ogólny trend	6
Lista 30 największych bankructw w polskim biznesie 2019 r.	7
Sezonowość postępowań upadłościowych i przedsiębiorstw	8
Czas istnienia przedsiębiorstw ogłaszających upadłość	9
Kto ogłosił upadłość w 2019 r.?	10
Geografia upadłości przedsiębiorstw	11
Branże niewypłacalnych przedsiębiorstw	12
Forma prawna niewypłacalnych przedsiębiorstw	14
Sędziowie-komisarze – upadłości przedsiębiorstw	16
Ranking sędziów-komisarzy – upadłości przedsiębiorstw	17
Syndycy – upadłości przedsiębiorstw	18
Ranking syndyków – upadłości przedsiębiorstw	19
Upadłości Konsumenckie	21
Ogólny trend	21
Sezonowość upadłości konsumenckich	23
Wiek i płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką	24
Geografia upadłości konsumenckich	26
Sędziowie-komisarze – upadłości konsumenckie	28
Ranking sędziów-komisarzy – upadłości konsumenckie	29
Syndycy – upadłości konsumenckie	29
Ranking syndyków – upadłości konsumenckie	30

Wprowadzenie

Michał Grzechowiak

Analitik, współzałożyciel i członek zarządu
wywiadowni gospodarczej MGBI

Od Autorów:

Postępowania upadłościowe. Raport 2020 to pierwsze wydanie cyklicznej publikacji wywiadowni gospodarczej MGBI prezentującej informacje statystyczne o postępowaniach upadłościowych prowadzonych przez polskie sądy gospodarcze.

Zdecydowaliśmy się na publikację niniejszego raportu w bardzo ciekawym i zarazem niepewnym okresie. Sytuacja związana z globalną epidemią wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2 jasno pokazuje, że w najbliższych miesiącach, a nawet latach, będziemy zmuszeni zmierzyć się z bardzo poważnym kryzysem gospodarczym. Wydaje się, że jego skutki są raczej nieuchronne i położą się cieniem na większości analizowanych przez nas branż. Doprowadzi to niestety do znacznego zwiększenia liczby bankrutujących przedsiębiorstw oraz upadłości konsumenckich.

Aby móc w przyszłości dokonać rzetelnej oceny skutków nadciągającego kryzysu, niezbędny będzie właściwy punkt odniesienia. Dlatego właśnie w pierwszej edycji raportu wzięliśmy pod uwagę dane dotyczące postępowań upadłościowych rozpoczętych nie tylko w 2019 r., ale też w dwóch wcześniejszych latach.

Raport składa się z dwóch części:

W pierwszym rozdziale raportu opisaliśmy dane dotyczące upadłości przedsiębiorstw, czyli wszystkich podmiotów gospodarczych, które spełniają definicję przedsiębiorcy przyjętą w prawie upadłościowym (indywidualni przedsiębiorcy, spółki kapitałowe, osobowe i in.). Oprócz omówienia najważniejszych cech niewypłacalnych przedsiębiorstw, takich jak przynależność do branży, czas istnienia, lokalizacja siedziby czy forma prawna, przygotowaliśmy też listę 30 podmiotów, które ogłosiły bankructwo w ubiegłym roku i które w ostatnim dostępnym sprawozdaniu finansowym wykazały największą sumę zobowiązań.

W drugiej części raportu przeanalizowaliśmy postępowania upadłościowe prowadzone wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, które w raporcie nazywamy w skrócie „konsumentami”. Na podstawie dostępnych informacji opisaliśmy ogólny profil demograficzny osoby ogłaszającej niewypłacalność.

W obu rozdziałach poświęciliśmy też miejsce pozostałym uczestnikom postępowań upadłościowych. Sprawdziliśmy, którzy sędziowie prowadzili w zeszłym roku największą liczbę spraw, a także których doradców restrukturyzacyjnych wyznaczano najczęściej na syndyków.

Uwagi metodologiczne

Wszystkie dane wykorzystane w raporcie pochodzą z *Listy upadłości firm i upadłości konsumenckiej* dostępnej w prowadzonym przez MGBI serwisie internetowym www.imsig.pl. Oferowana w ramach tej usługi baza danych zawiera ustrukturyzowaną treść ogłoszeń publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (MSiG) wzbogaconą o informacje pochodzące z publicznych rejestrów działalności gospodarczej (KRS, CEIDG, REGON).

Statystyki dotyczące liczby postanowień o ogłoszeniu upadłości w poszczególnych latach i miesiącach zostały opracowane na podstawie dat wydania tych postanowień podanych w treści ogłoszeń opublikowanych w MSiG. Ponieważ od dnia wydania postanowienia przez sąd do dnia jego publikacji w MSiG mija zwykle co najmniej tydzień, dane liczbowe zawarte w niniejszej publikacji mogą się nieznacznie różnić od danych dostępnych w opracowaniach, w których za datę ogłoszenia upadłości przyjęto datę opublikowania postanowienia w MSiG.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

1. W ostatnich trzech latach niewypłacalność ogłaszało przeciętnie około **600 polskich przedsiębiorstw** rocznie.
2. Trzy spółki o największej sumie zobowiązań na dzień ogłoszenia upadłości w 2019 r. należą do grupy kapitałowej będącej właścicielem **Huty Częstochowa**. Łączna wartość zobowiązań tych podmiotów wobec niepowiązanych jednostek zbliżyła się do 1,8 mld zł (zgodnie z ostatnimi dostępnymi danymi finansowymi).
3. Zestawienie liczby ogłaszanych bankructw firm z wielkością PKB wytwarzanego w danym regionie wypada najkorzystniej w województwach **wielkopolskim i łódzkim**. Z kolei najstąbiej wypadają pod tym względem województwa **lubelskie oraz kujawsko-pomorskie**.
4. W 2019 r. zwiększył się **przeciętny czas istnienia firmy** ogłaszającej niewypłacalność. Średni okres od rozpoczęcia działalności do dnia ogłoszenia upadłości wydłużył się z około **12,5 roku** do **14 lat**. Zmniejszył się również odsetek bankrutujących podmiotów istniejących krócej niż 5 lat.
5. Najczęściej w odniesieniu do całkowitej liczby ludności w regionie **upadłość konsumencką ogłaszają** mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego. Najmniejszy odsetek liczby bankructw osobistych wśród wszystkich mieszkańców regionu notujemy w województwach wielkopolskim i łódzkim.
6. Ryzyko upadłości zagraża w największym stopniu **spółkom akcyjnym**. Na koniec 2019 r. odsetek niewypłacalnych dłużników w łącznej liczbie wszystkich aktywnych spółek tego rodzaju przekroczył 0,4% i był aż **pięciokrotnie większy** niż w zbiorowości spółek z o.o.
7. Liczba postępowań upadłościowych prowadzonych wobec osób fizycznych w Polsce z roku na rok dynamicznie rośnie. Chociaż w 2019 r. **na ogłoszenie upadłości konsumenckiej zdecydowało się około 8 tys. osób**, to w dalszym ciągu liczba ta jest kilkadziesiąt razy mniejsza niż w krajach takich jak Kanada, USA, Niemcy czy Anglia.
8. Wprowadzone w 2020 r. **zmiany w prawie upadłościowym** ułatwią ogłaszanie niewypłacalności osobom fizycznym, co w połączeniu z negatywnymi skutkami pandemii COVID-19 może doprowadzić do znacznego wzrostu liczby bankructw osobistych w nadchodzących latach.
9. Na bankructwo najbardziej narażone są firmy działające w **branży budowlanej** (wznoszenie budynków), **transportowej** (transport drogowy towarów) oraz **handlowej** (sprzedaż detaliczna w sklepach wielobranżowych).
10. Statystyczny **Polak ogłaszający upadłość konsumencką ma około 50 lat**. Kobiety decydują się na ten krok nieco częściej niż mężczyźni.

Upadłości przedsiębiorstw

Ogólny trend

W latach 2015-2019 polskie sądy gospodarcze wydały w sumie 3186 postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw. O ile w 2015 roku liczba niewypłacalnych firm była jeszcze wyraźnie powyżej minimum z 2008 roku, w którym rozpoczął się światowy kryzys gospodarczy, o tyle w kolejnym zmniejszyła się do około 600 i utrzymywała się na tym poziomie przez następne trzy lata.

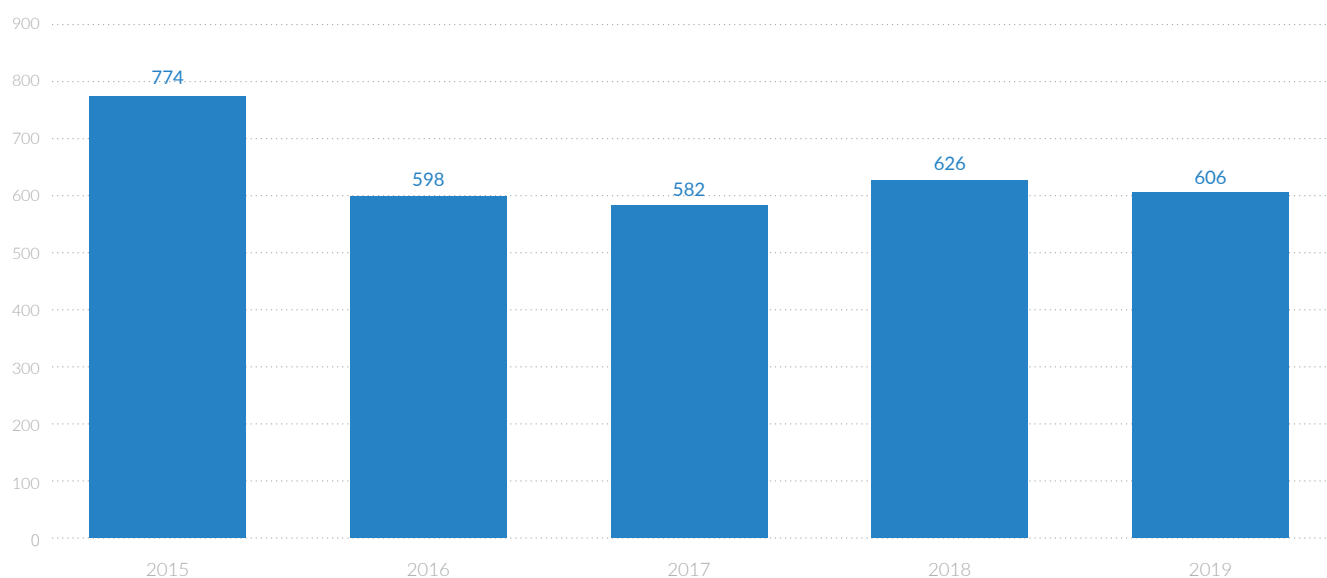
Zgodnie z danymi za pierwszy kwartał 2020 roku liczba wydanych

postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw spadła ze 145 do 132 w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Nie ulega jednak wątpliwości, że wprowadzone w połowie marca tego roku ograniczenia w działalności gospodarczej w związku z pandemią COVID-19 spowodują zmianę trendu.

Na pewno już w nadchodzących miesiącach możemy się spodziewać wzrostu liczby wniosków o ogłoszenie niewypłacalności firm

w rezultacie utraty przez nie płynności finansowej. Ponieważ jednak po ogłoszeniu w Polsce stanu epidemii sądy orzekają wyłącznie w sprawach pilnych, trudno ocenić jak szybko zostaną one rozpatrzone. Biorąc pod uwagę wprowadzane obecnie zmiany w organizacji pracy sądów, mające na celu przywrócenie ich sprawnego działania, w drugiej połowie roku możemy się spodziewać wyraźnego wzrostu liczby ogłoszonych bankructw w tej grupie dłużników.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Lista 30 największych bankructw w polskim biznesie w 2019 r.

Firma (nazwa)	Województwo	Czas istnienia w latach ¹	Branża ²	Suma bilansowa (zł) ³	Suma zobowiązań (zł) ³	Dane finansowe na dzień ³
ISD Trade sp. z o.o. sp.k.	mazowieckie	14	Sprzedaż hurtowa metali i rud metali (PKD 46.72.Z)	1 978 441 000,00	2 564 824 000,00	2018-12-31
ISD Polska sp. z o.o.	mazowieckie	14	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania (PKD 70.22.Z)	1 047 000,00	2 560 063 000,00	2019-09-04
ISD Huta Częstochowa sp. z o.o.	śląskie	16	Produkcja surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych (PKD 24.10.Z)	866 818 095,11	1 204 997 408,27	2018-12-31
Mennica-Metale Szlachetne SA	mazowieckie	16	Produkcja metali szlachetnych (PKD 24.41.Z)	18 632 498,27	648 340 419,96	2019-01-16
Bawelnianka sp. z o.o.	łódzkie	10	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z)	51 294 835,74	148 308 554,77	2019-02-26
Qumak SA	mazowieckie	21	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (PKD 46.90.Z)	14 432 000,00	143 490 000,00	2018-12-31
Rosa-Bud SA	mazowieckie	9	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (PKD 41.10.Z)	158 118 468,51	125 418 565,44	2017-12-31
Karo-Biuro Handlu Zagranicznego sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	26	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu (PKD 46.77.Z)	3 817 656,84	106 045 963,79	2019-12-31
Tajmax Mieczyrński, Gracz, Liszka sp.j.	małopolskie	28	Sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów użytku domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (PKD 47.59.Z)	130 251 680,53	103 244 008,86	2017-12-31
Canbud sp. z o.o.	mazowieckie	17	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	25 771 481,06	102 762 195,00	2018-12-31
New Look Poland sp. z o.o.	mazowieckie	9	Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (PKD 47.71.Z)	13 419 259,56	96 541 651,02	2018-03-31
ADS Inwest sp. z o.o.	mazowieckie	17	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	17 508 812,60	87 365 905,52	2018-12-31
Emir 75 sp. z o.o.	mazowieckie	4	Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek (PKD 68.10.Z)	121 267 904,67	82 719 367,29	2017-12-31
Kutnowskie Zakłady Drobiarskie Exdrob SA	łódzkie	26	Produkcja wyrobów z mięsa, włączając wyroby z mięsa drobiowego (PKD 10.13.Z)	40 465 774,10	71 040 806,43	2019-12-31
Basel Olten Pharm SA	mazowieckie	3	Sprzedaż hurtowa perfum i kosmetyków (PKD 46.45.Z)	7 591 360,17	70 666 674,47	2019-05-31
Ekonova SA	mazowieckie	14	Roboty związane z budową dróg i autostrad (PKD 42.11.Z)	32 860 731,08	70 491 330,77	2019-09-12
Poltramp Yard SA	zachodniopomorskie	10	Produkcja statków i konstrukcji pływających (PKD 30.11.Z)	68 868 985,86	68 098 199,01	2018-12-31
Kefirek SA	małopolskie	13	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (PKD 47.11.Z)	30 143 000,00	67 888 000,00	2017-12-31
Neckermann Polska Biuro Podróży sp. z o.o.	mazowieckie	23	Działalność organizatorów turystyki (PKD 79.12.Z)	87 425 653,78	64 526 229,04	2018-09-30
Caldoris Polska sp. z o.o.	śląskie	9	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych (PKD 43.22.Z)	11 993 250,27	58 524 120,80	2018-12-31
Mtank sp. z o.o.	dolnośląskie	6	Sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych (PKD 46.71.Z)	56 812 384,54	56 821 026,84	2018-12-31
CHS Operator SA	mazowieckie	16	Kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek (PKD 68.10.Z)	6 031 149,33	51 111 476,25	2017-12-31
Euros Polska sp. z o.o.	śląskie	19	Produkcja elektrycznych silników, prądnic i transformatorów (PKD 27.11.Z)	51 498 445,83	47 597 024,28	2018-12-31
Bank Spółdzielczy w Grębowie	podkarpackie	43	Pozostałe pośrednictwo pieniężne (PKD 64.19.Z)	57 235 081,75	47 450 499,87	2018-12-31
Eko Hybres sp. z o.o.	podkarpackie	10	Odzysk surowców z materiałów segregowanych (PKD 38.32.Z)	39 441 003,25	45 016 949,60	2017-12-10
Redwood Holding SA	łódzkie	13	Działalność holdingów finansowych (PKD 64.20.Z)	13 074 000,00	43 557 000,00	2018-12-31
Firma Handlowo -Usługowa "Mipol" P. Mikulec, M.J.B Plata sp.j.	małopolskie	4	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu (PKD 10.11.Z)	47 086 279,16	42 622 166,85	2017-12-31
Bańkowski, Winiarski Nesta-Bis sp.j.	kujawsko-pomorskie	24	Sprzedaż hurtowa odpadów i złomu (PKD 46.77.Z)	5 994 046,55	42 156 682,16	2019-01-09
BK-Salmon SA	pomorskie	5	Przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków (PKD 10.20.Z)	41 034 428,20	40 409 313,06	2018-12-31
Varuna Capital sp. z o.o.	mazowieckie	22	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	22 754 268,15	39 715 487,34	2017-12-31

¹ na dzień wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości

² według podklas Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007

³ dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego Krajowym Rejestrze Sądowym

Sezonowość postępowań upadłościowych przedsiębiorstw

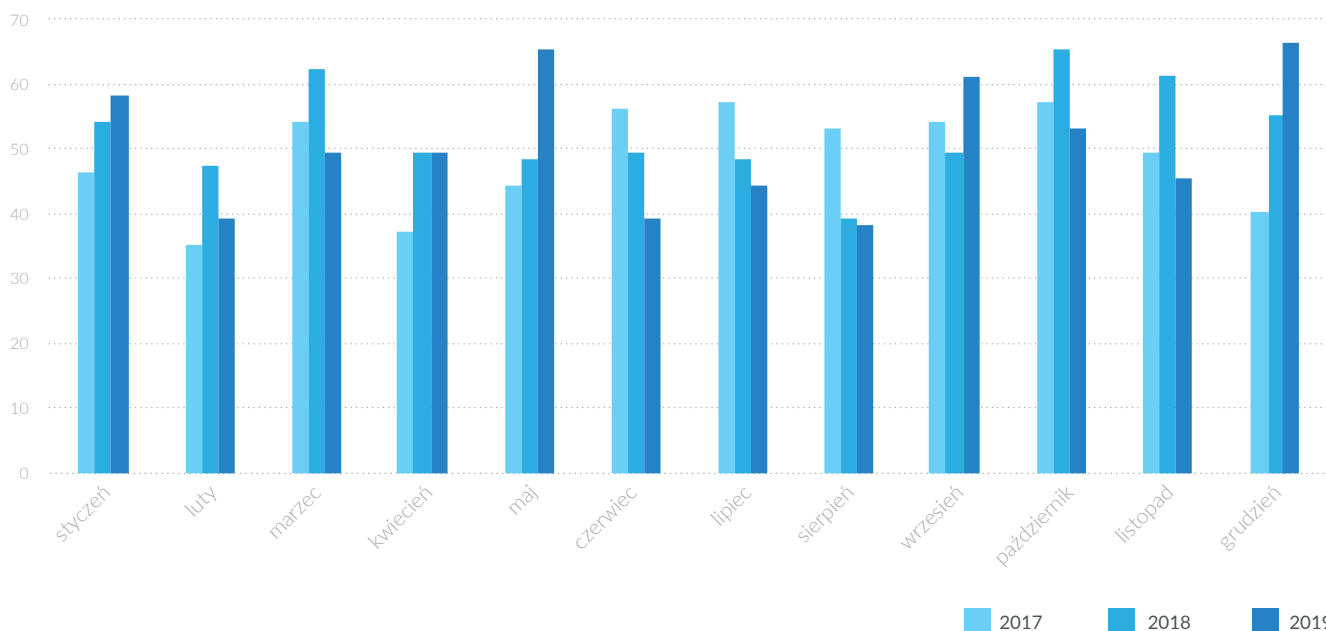
Na podstawie analizy liczby wydawanych postanowień o ogłoszeniu niewypłacalności przedsiębiorstw w kolejnych miesiącach roku trudno jednoznacznie wskazać okresy, w których to zjawisko się nasila. Oprócz czynników globalnych działających na całą gospodarkę, takich jak ogólna koniunktura i sezonowość, równie istotny wpływ na zagrożenie upadłością mają też czynniki specyficzne dla poszczególnych branż i zachodzące w nich zdarzenia jednorazowe.

Zgodnie z przepisami prawa upadłościowego, spółka kapitałowa lub osobowa powinna złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości m.in. w sytuacji, gdy zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jej majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający dwadzieścia cztery miesiące. Z kolei przepisy Kodeksu Spółek Handlowych nakładają na wspólników w spółkach z o.o. i akcyjnych obowiązek powzięcia uchwały dotyczącej dalszego istnienia spółki w przypadku, gdy bilans sporządzony przez zarząd wykaże stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowego

i rezerwowych oraz odpowiednio połowę lub jedną trzecią kapitału zakładowego.

Zważywszy, że większość spółek kapitałowych sporządza roczne sprawozdania finansowe na ostatni dzień roku kalendarzowego, uchwały dotyczące dalszego istnienia spółki podejmowane są najczęściej w okresie od marca do czerwca. W konsekwencji to właśnie w powyższych miesiącach do sądów gospodarczych trafia największa liczba wniosków o ogłoszenie upadłości, składanych przez samych dłużników.

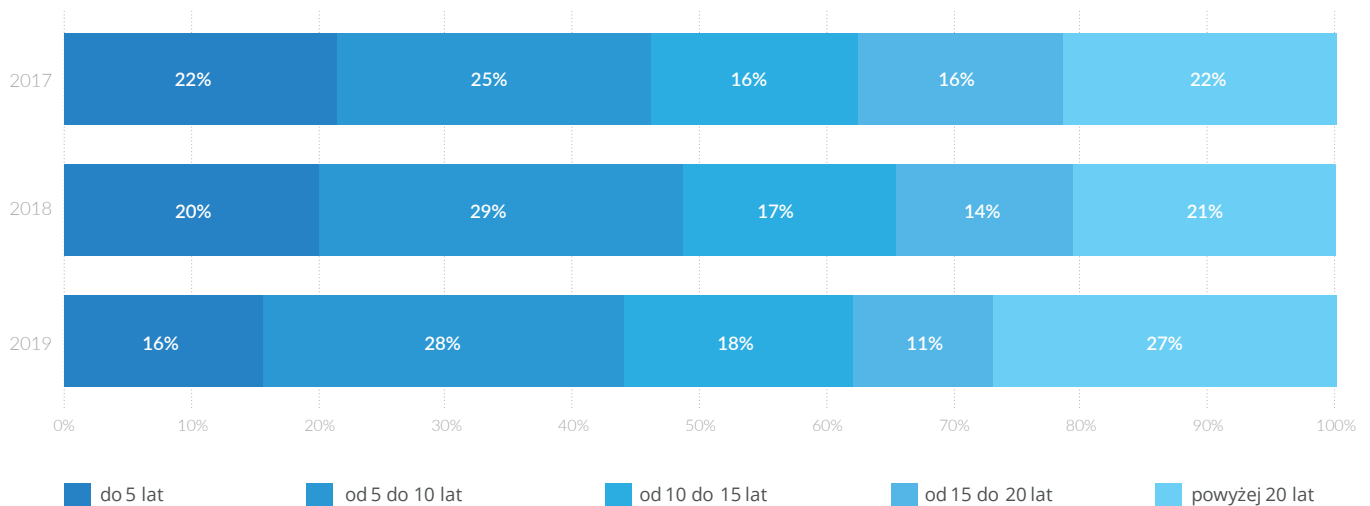
Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w kolejnych miesiącach roku

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Czas istnienia przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

Czas istnienia przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

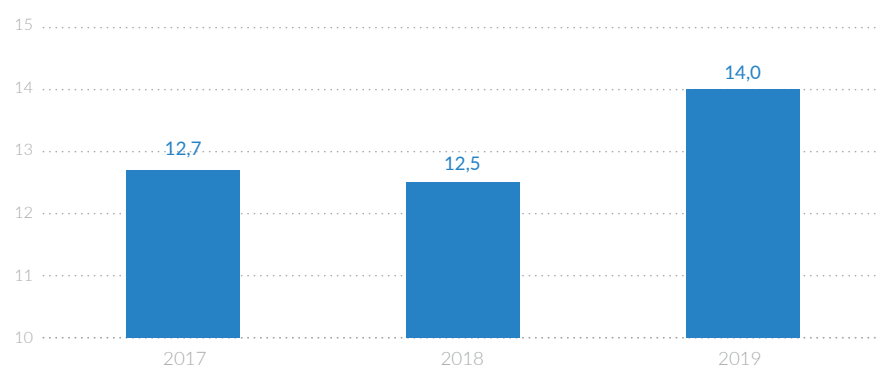
Od kilku lat najliczniejszą grupę przedsiębiorstw ogłaszających niewypłacalność stanowią podmioty prowadzące działalność od 5 do 10 lat. Ta grupa firm stanowi nieco więcej niż jedną czwartą ogółu i jej udział w całej zbiorowości dłużników biznesowych w 2019 r. w zasadzie się nie zmienił w porównaniu z rokiem poprzednim.

Z analizy zmian w procentowym udziale grup najkrócej i najdłużej działających podmiotów w łącznej liczbie ogłoszonych upadłości można wysnuć dość optymistyczny wniosek. Od kilku lat co roku zmniejsza się liczba bankrutujących firm o maksymalnie 5-letnim okresie działania, przy jednoczesnym wzroście liczby upadłości w grupie przedsiębiorstw istniejących dłużej niż 20 lat. Te pierwsze w 2019 r. stanowiły już tylko jedną szóstą ogółu, podczas gdy udział drugiej grupy przekroczył w tym samym roku jedną czwartą.

Zaobserwowaną prawidłowość najlepiej ilustruje wykres przedstawiający średni czas istnienia przedsiębiorstwa ogłaszającego upadłość w ostatnich trzech latach. W 2019 r., po dwóch latach względnej stabilizacji, przeciętny okres prowadzenia działalności niewypłacalnych dłużników biznesowych zwiększył się z 12,5 do 14 lat.

Niestety w 2020 r. i w kolejnych latach należy się spodziewać raczej odwrócenia tego trendu. Rosnące zagrożenie niewypłacalnością, w związku z licznymi ograniczeniami w działalności gospodarczej wprowadzonymi w większości krajów w reakcji na pandemię COVID-19, spowoduje najpewniej znaczący wzrost liczby bankructw w grupie firm o kilkuletnim czasie istnienia.

Średni czas istnienia przedsiębiorstwa ogłaszającego upadłość (w latach)

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Kto ogłosił upadłość w 2019 r.?

O tym, że do upadłości można doprowadzić każdą firmę niezależnie od tego, jak długą historią może się poszczycić, świadczą najlepiej przypadki najkrócej i najdłużej istniejących podmiotów gospodarczych, które dołączyły do grona bankrutów w 2019 r.

Najkrótsza droga do bankructwa...

Spółka Cross II sp. z o.o. sp.k., prowadząca sklep odzieżowy w gdańskiej Galerii Handlowej Madison, rozpoczęła działalność pod koniec czerwca 2018 r., a już w styczniu 2019 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku wydał postanowienie o zabezpieczeniu jej majątku w związku ze złożonym przez zarząd wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Tę ogłoszono ostatecznie na początku kwietnia ubiegłego roku, co oznacza, że spółka przed bankructwem działała raptem 9 miesięcy. Jak wynika z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego, przyczyną niewypłacalności był w tym przypadku brak możliwości spłaty zaciągniętego kredytu z uwagi na znaczącą stratę poniesioną w pierwszym roku obrotowym.

...i najdłuższa

Po drugiej stronie zestawienia znalazła się Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Ozorkowie, która wprawdzie formalnie rozpoczęła działalność w 1981 r., ale początki jej historii sięgają aż do 1937 r. O tym, że spółdzielnia przestała płacić dostawcom mleka, media branżowe informowały już w połowie czerwca ubiegłego roku. Na początku lipca Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi otworzył wobec niej przyspieszone postępowanie układowe, a stery przejął nowy prezes, który miał przeprowadzić restrukturyzację przedsiębiorstwa. Plan się nie powiódł i po niecałych dwóch miesiącach postępowanie układowe zostało umorzone, co w konsekwencji doprowadziło do ogłoszenia przez OSM w Ozorkowie upadłości na początku grudnia 2019 r. Zgodnie z ostatnim dostępnym sprawozdaniem finansowym zobowiązania spółdzielni wobec dostawców wzrosły na koniec 2018 r. do 8 mln zł, a kwota niespłaconych kredytów bankowych zbliżyła się do 10 mln zł.

Geografia upadłości przedsiębiorstw

Dane dotyczące liczby postanowień o ogłoszeniu upadłości w poszczególnych województwach wskazują na silną korelację tego wskaźnika z potencjałem ekonomicznym regionu, mierzonym wielkością wytwarzanego w nim Produktu Krajowego Brutto. Pierwsze cztery województwa z zestawienia: mazowieckie, śląskie, dolnośląskie i wielkopolskie to zarazem cztery regiony o największym udziale w rocznym PKB naszego kraju.

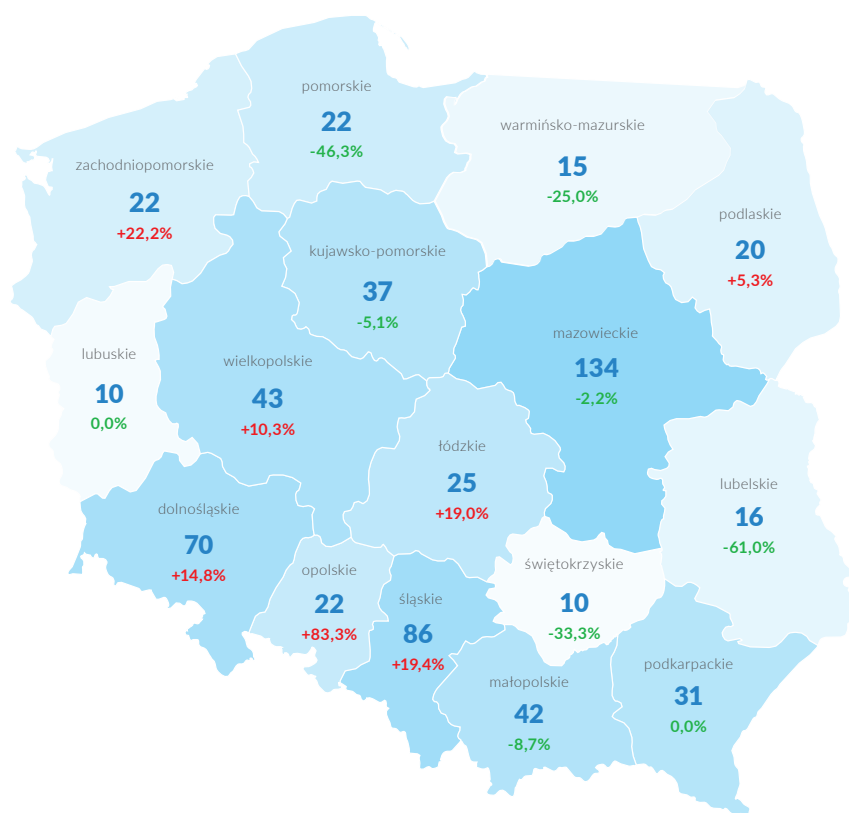
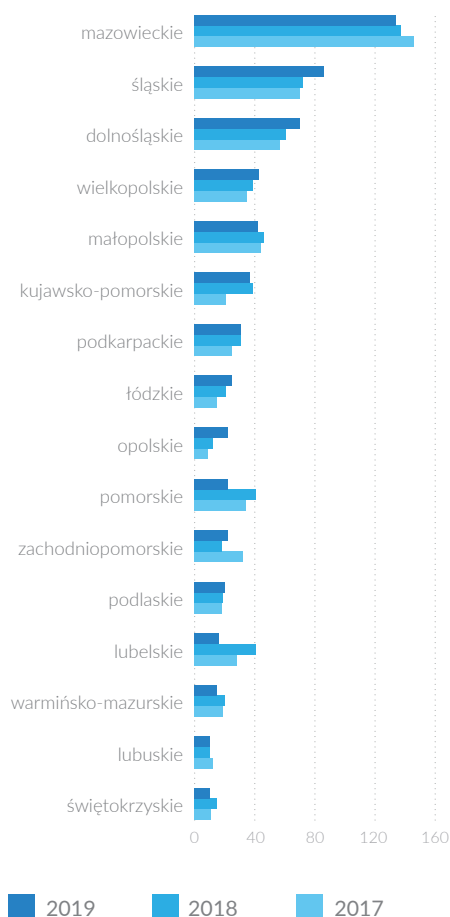
Porównując udział województw w liczbie ogłoszonych niewypła-

calności z ich udziałem w całkowitym PKB Polski za 2018 r. możemy wskazać regiony, w których postępowania upadłościowe prowadzone są rzadziej lub częściej niż wynikałoby to z ich potencjału ekonomicznego. Dwa województwa, w których ta proporcja wypada korzystniej niż przeciętnie, to wielkopolskie i łódzkie - procentowy udział tych województw w liczbie wszystkich upadłości przedsiębiorstw ogłoszonych w 2018 r. był o kilka pkt proc. niższy niż ich udział w łącznym PKB kraju. Odwrotną sytuację obserwowaliśmy

w lubelskim i kujawsko-pomorskim, gdzie udział w liczbie niewypłacalności okazał się nieco wyższy niż udział tych regionów w polskim PKB za 2018 r.

W porównaniu z wcześniejszym rokiem w 2019 r. liczba niewypłacalnych firm zwiększyła się przede wszystkim w województwach: opolskim, zachodniopomorskim, śląskim i łódzkim. Zauważalnie mniejszą liczbę bankructw ogłoszono natomiast w lubelskim, pomorskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w poszczególnych województwach

Na mapie podajemy liczbę postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w 2019 r. i procentową zmianę tej liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Branże niewypłacalnych przedsiębiorstw

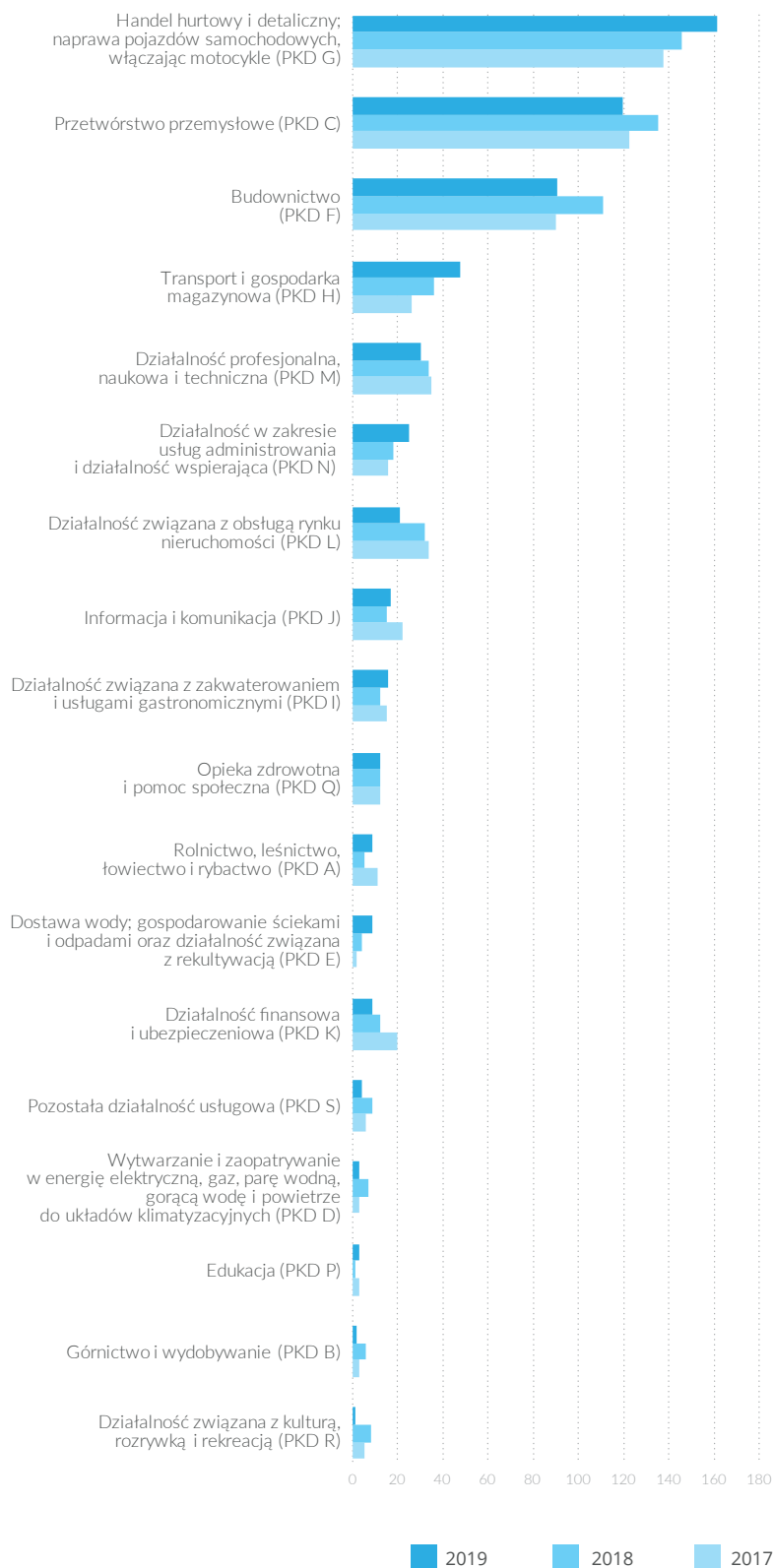
Niezmiennie od lat największą grupę firm ogłaszających niewypłacalność stanowią podmioty działające w branży handlu, przetwórstwa przemysłowego, budownictwa i transportu, czyli w czterech największych sektorach polskiej gospodarki pod względem wartości wytwarzanej produkcji.

Porównując udział poszczególnych grup branżowych w PKB Polski za 2018 r. z ich udziałem w zbiorowości podmiotów, które ogłosiły upadłość w tym samym okresie, możemy zauważyć, że wyraźnie częściej niż proporcjonalnie do wielkości produkcji w całym sektorze, bankructwa dotyczą firm budowlanych, a następnie handlowych i przemysłowych. W pozostałych segmentach gospodarki skala tego zjawiska jest silnie skorelowana z udziałem generowanej przez nie wartości dodanej w łącznym PKB kraju.

W 2019 r. wśród grup branżowych, w których liczba ogłaszanych niewypłacalności wyraźnie się zwiększyła w porównaniu z rokiem poprzednim, możemy wymienić przede wszystkim transport i gospodarkę magazynową (wzrost o 33%) oraz handel hurtowy i detaliczny (wzrost o 11%). Zmniejszenie się liczby bankructw w zeszłym roku zanotowaliśmy natomiast w budownictwie (spadek o 18%) i przetwórstwie przemysłowym (spadek o 12%).

Więcej informacji o profilu branżowym niewypłacalnych przedsiębiorstw dostarczają nam dane dla 20 podklas PKD określających branże firm, które najczęściej ogłaszały upadłość w 2019 r. Z tego zestawienia wynika jednoznacznie, że w ostatnich trzech latach w gronie biznesowych bankrutów największy udział miały firmy budowlane zajmujące się wznoszeniem budynków. Podczas gdy liczba niewypłacalnych firm w tej branży stale rośnie, ubiegły rok okazał się nieco lepszy dla trzech innych branż związanych z budownictwem. Spadek liczby ogłoszonych upadłości możemy odnotować w grupie deweloperów, przedsiębiorstw zajmujących się budową dróg oraz hurtowni budowlanych.

Branże przedsiębiorstw ogłaszających upadłość (sekcje PKD)

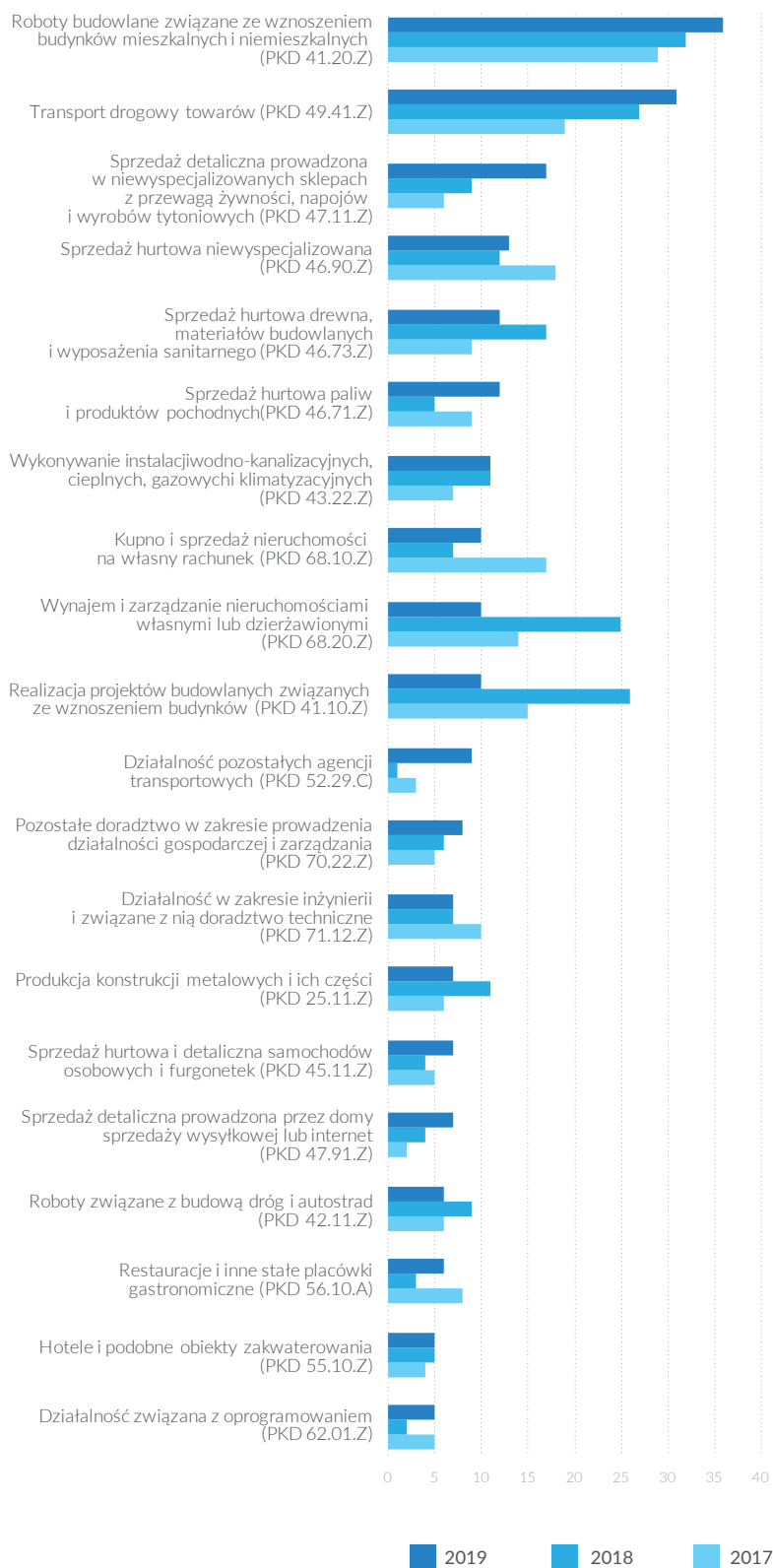
Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Drugie miejsce na liście najbardziej narażonych na niewypłacalność branż od dwóch lat należy do branży transportu drogowego. Tutaj, podobnie jak w przypadku firm budowlanych, głównych przyczyn rosnącej liczby upadłości upatruje się m.in. w rosnących kosztach pracy i niewystarczającej liczbie wykwalifikowanych pracowników. W przypadku branży transportowej bolączką stawa się też nowe regulacje na rynkach unijnych dotyczące płacy minimalnej oraz warunków pracy kierowców, które obniżają konkurencyjność polskich firm działających w tym sektorze. Problemy firm transportowych mogły się odbić negatywnie na spedytorach i przedsiębiorstwach zajmujących się hurtową sprzedażą paliw – w obu tych grupach branżowych liczba ogłoszonych bankructw w 2019 r. zauważalnie wzrosła.

Na liście 20 podklas PKD o największej liczbie niewypłacalnych podmiotów w ubiegłym roku znalazło się aż sześć podklas określających działalność związaną z handlem. O ile jeszcze w 2017 r. największe problemy z płynnością finansową w tym segmencie gospodarki dotyczyły przede wszystkim hurtownie wielobranżowe, to w dwóch kolejnych latach coraz częściej bankructwo ogłaszali właściciele mniejszych lub większych sieci sklepów ogólnospożywczych.

Chociaż przetwórstwo przemysłowe zajęło drugą pozycję w zestawieniu sekcji PKD o największej liczbie niewypłacalności, w zestawieniu 20 najważniejszych podklas PKD znalazła się tylko jedna podklasa reprezentująca sektor przemysłowy. W 2019 r. bankructwo ogłosiło siedem firm zajmujących się produkcją konstrukcji metalowych i ich części, o cztery mniej niż rok wcześniej. W innych podklasach PKD należących do sektora przemysłowego liczba bankructw w ubiegłym roku była niewiele niższa, a zatem możemy stwierdzić, że w tym segmencie gospodarki trudno jest wskazać grupy branżowe szczególnie narażone na problemy z utrzymaniem płynności finansowej.

Branże przedsiębiorstw ogłaszających upadłość (podklasy PKD)

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Forma prawna niewypłacalnych przedsiębiorstw

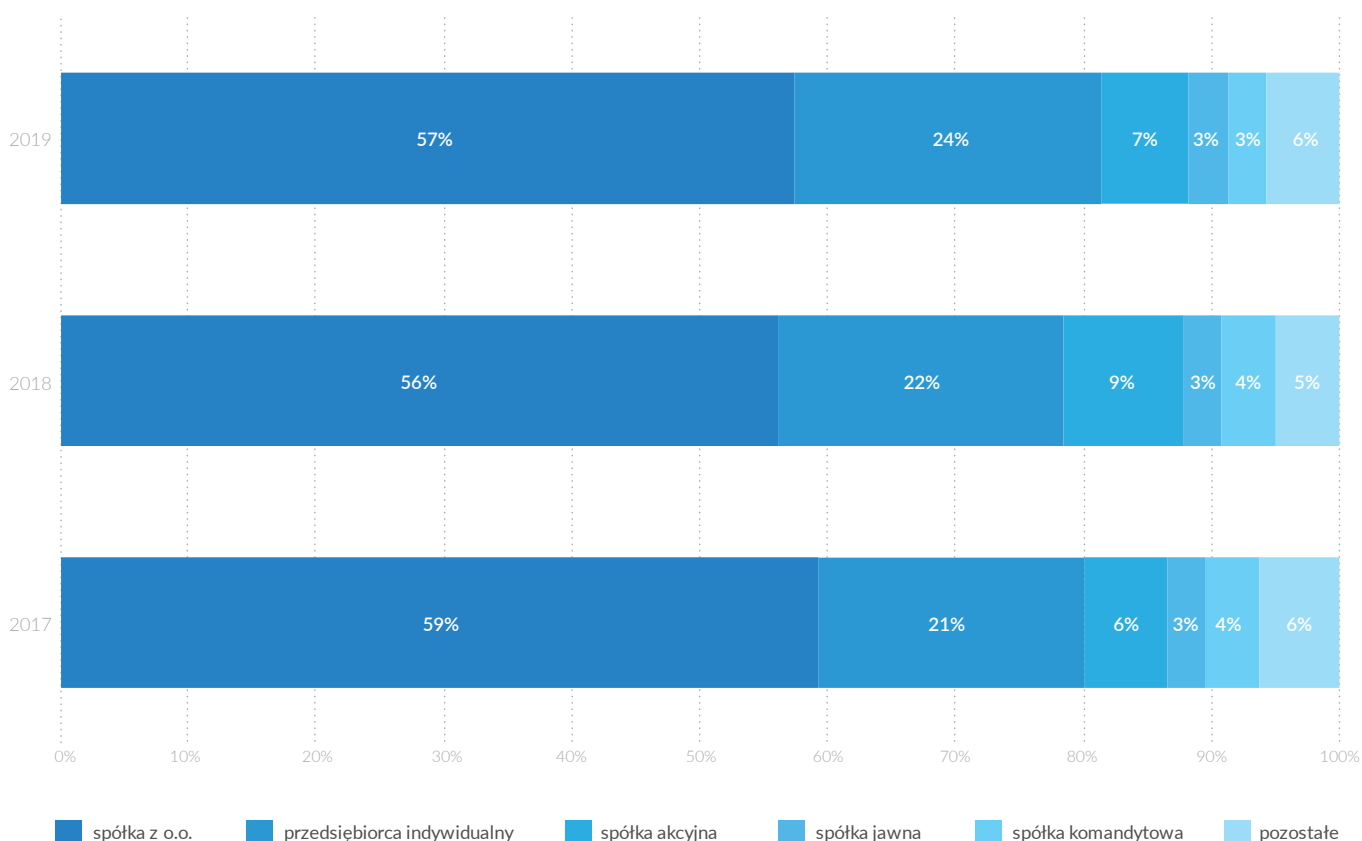
Najliczniejszą grupę przedsiębiorstw stanowią w Polsce przedsiębiorcy indywidualni. Na koniec 2019 r. w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było około 2,1 mln aktywnych działalności gospodarczych prowadzonych w tej formie. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, drugą najpopularniejszą formą prawną wśród pol-

skich przedsiębiorstw była spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (429 tys. podmiotów), następnie spółka cywilna (291 tys.), komandytowa (41 tys.), jawna (35 tys.) i akcyjna (10 tys.).

Statystyki dotyczące najczęściej występujących form prawnych w gronie niewypłacalnych podmiotów gospodarczych wyglądają

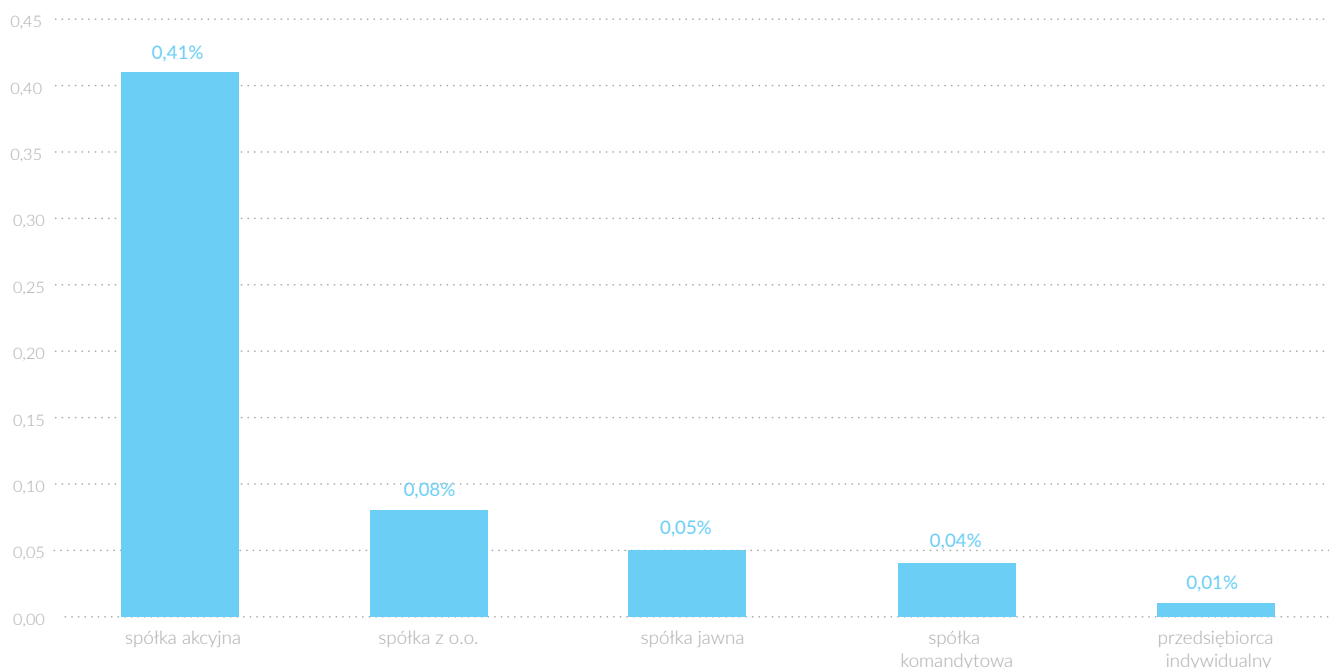
jednak nieco inaczej. Od kilkunastu lat największą grupę przedsiębiorstw ogłaszających upadłość stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W 2019 r., podobnie jak w latach poprzednich, w takiej formie prawnej prowadzono więcej niż połowę bankrutujących przedsiębiorstw.

Formy prawne przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Odsetek niewypłacalnych przedsiębiorstw w 2019 r. w podziale na formy prawne

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Problem niewypłacalności w coraz większym stopniu dotyka przedsiębiorców indywidualnych. W zeszłym roku już co czwarta bankrutująca firma działała w tej formie prawnej i wiele wskazuje na to, że jej udział będzie dalej rósł. Od 24 marca 2020 r., w efekcie zmian w przepisach prawa upadłościowego wprowadzonych w sierpniu 2019 r., indywidualni przedsiębiorcy mogą już ogłaszać upadłość na podobnych zasadach co osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej. Oznacza to przede wszystkim uproszczenie postępowania, ochronę przed całkowitą utratą środków do życia,

jak i możliwość uzyskania umorzenia części, a nawet całości zobowiązań.

Na szczególną uwagę zasługują w tym zestawieniu spółki akcyjne. Choć według danych GUS-u spółek tych działało na koniec ubiegłego roku znacznie mniej niż innego rodzaju spółek handlowych, to w zbiorowości niewypłacalnych firm stanowią one trzecią największą grupę podmiotów. W ostatnich trzech latach ich udział był porównywalny z łącznym udziałem przedsiębiorstw prowadzonych w formie spółki jawnej i komandytowej.

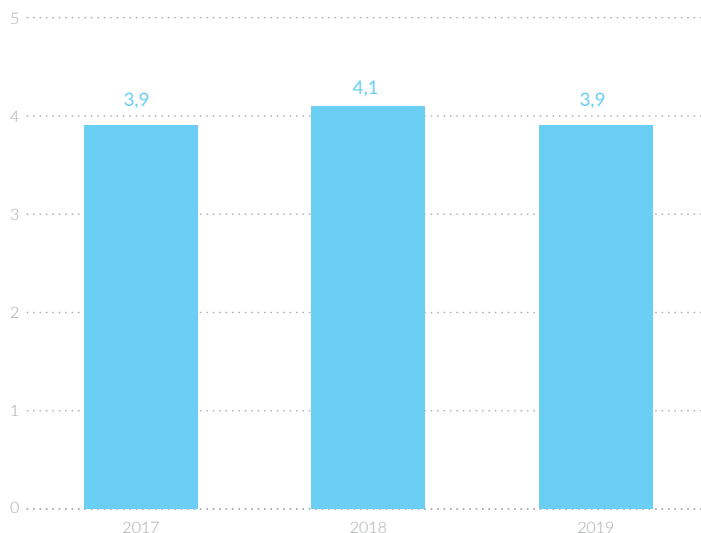
Jeśli odniesiemy liczbę bankructw ogłoszonych w 2019 r. przez polskie przedsiębiorstwa do zacytowanych wcześniej danych GUS-u, dotyczących liczby podmiotów prowadzonych w poszczególnych formach prawnych, to uzyskamy istotny wniosek. Jak się okazuje, najbardziej narażoną na ryzyko bankructwa grupą podmiotów gospodarczych są przede wszystkim spółki akcyjne - w ubiegłym roku odsetek niewypłacalnych przedsiębiorstw w tej grupie przekroczył 0,4%. W zbiorowości spółek z o.o., które zajęły drugie miejsce w tym zestawieniu, odsetek niewypłacalnych podmiotów był w tym samym okresie aż pięciokrotnie mniejszy.

Sędziowie-komisarze – upadłości przedsiębiorstw

W każdym postępowaniu upadłościowym poza jego głównym uczestnikiem, czyli dłużnikiem, bierze udział sędzia-komisarz oraz syndyk. Rolą sędziego-komisarza jest kierowanie przebiegiem postępowania, nadzór nad czynnościami prowadzonymi przez syndyka oraz wydawanie decyzji kończących poszczególne etapy postępowania.

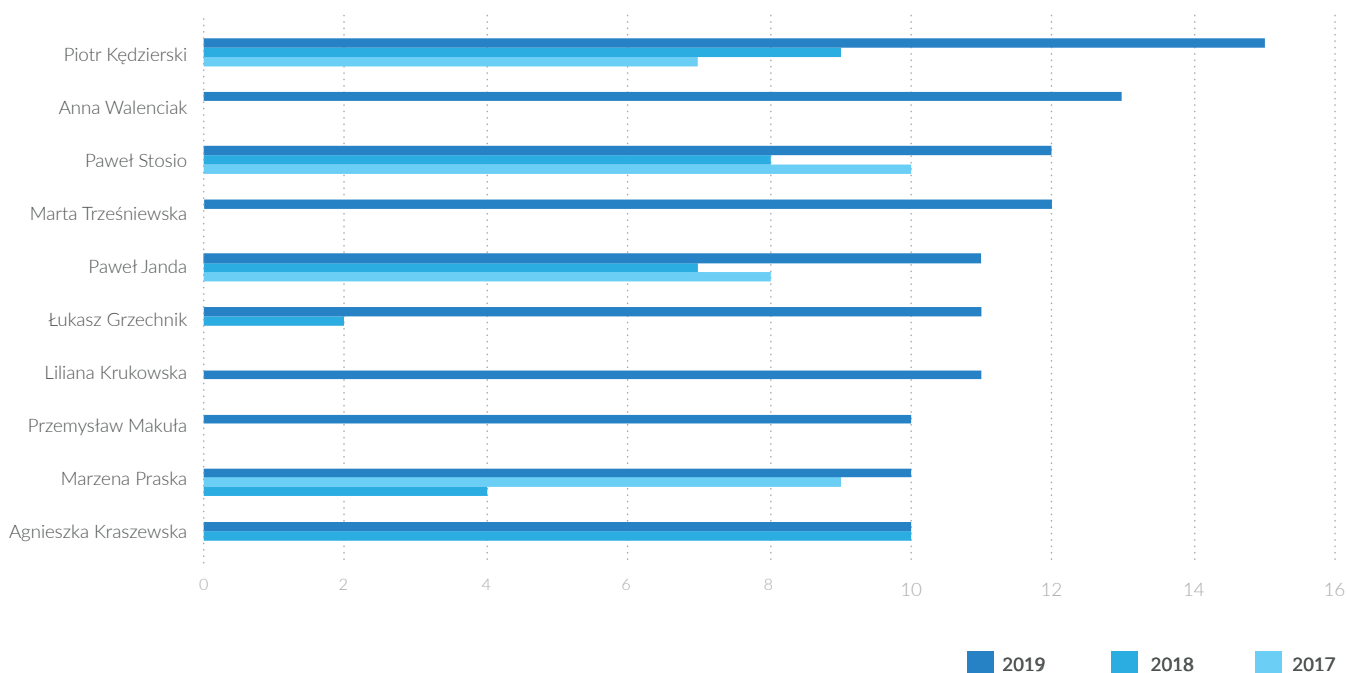
W postępowaniach upadłościowych rozpoczętych w 2019 r. wobec przedsiębiorstw rolę sędziego-komisarza pełniło w sumie 153 sędziów lub asesorów sądowych. Liczebność tej grupy przez ostatnie trzy lata praktycznie się nie zmieniła, co przy stabilnej liczbie firm ogłaszających bankructwo w tym okresie pozwoliło utrzymać średnią postępowań przypadającą na jednego sędziego na tym samym poziomie. Przeciętnie pojedynczy sędzia specjalizujący się w prowadzeniu postępowań upadłościowych bierze udział w czterech nowych sprawach rocznie.

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na jednego sędziego-komisarza

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Liczba otwartych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na najaktywniejszych sędziów-komisarzy w 2019 r.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Ranking sędziów-komisarzy – upadłości przedsiębiorstw

Zgodnie z przygotowanym przez nas rankingiem pierwsze miejsce na liście dziesięciu sędziów najczęściej wyznaczanych w 2019 r. na sędziego-komisarza zajął sędzia Piotr Kędzierski, który poprowadził 15 postępowań upadłościowych przedsiębiorstw, rozpoczętych w tym okresie. SSR Piotr Kędzierski od roku 2017 sprawuje urząd sędziego Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy. Jest również asystentem naukowo-dydaktycznym w Ka-

tedrze Prawa Handlowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, gdzie w 2018 r. obronił rozprawę doktorską.

Druga pozycja przypadła sędzi Annie Walenciak orzekającej również w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy, która jeszcze do 2018 r. zajmowała się głównie sprawami z dziedziny prawa karnego. W ubiegłym roku wzięła udział w 13 nowych postępowaniach upadłościowych.

Trzecie miejsce z 12 otwartymi postępowaniami w 2019 r. należy ex aequo do sędziego Pawła Stosio i sędzi Marty Trzeźniewskiej. SSR Paweł Stosio, podobnie jak dwójka liderów rankingu, pracuje w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy i orzeka w sprawach upadłościowych od 2015 r. Z kolei Marta Trzeźniewska w lutym 2019 r. została powołana na stanowisko asesora w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu.

Sędziowie-komisarze orzekający w 10 największych postępowaniach upadłościowych (2019 r.)

Firma (nazwa)	Sędzia-komisarz	Suma zobowiązań (zł) ¹	Dane finansowe na dzień ¹
ISD Trade sp. z o.o. sp.k.	Agnieszka Kraszewska	2 564 824 000,00	2018-12-31
ISD Polska sp. z o.o.	Paweł Stosio	2 560 063 000,00	2019-09-04
ISD Huta Częstochowa sp. z o.o.	Małgorzata Brzózka-Chamała	1 204 997 408,27	2018-12-31
Mennica-Metale Szlachetne SA	Piotr Pełczyński	648 340 419,96	2019-01-16
Bawelnianka sp. z o.o.	Agnieszka Baranowska-Gos	148 308 554,77	2019-02-26
Qumak SA	Paweł Stosio	143 490 000,00	2018-12-31
Rosa-Bud SA	Krzysztof Dobrowolski	125 418 565,44	2017-12-31
Karo-Biuro Handlu Zagranicznego sp. z o.o.	Przemysław Kowalski	106 045 963,79	2019-12-31
Tajmax Mieczysławski, Gracz, Liszka sp.j.	Aleksandra Machowska	103 244 008,86	2017-12-31
Canbud sp. z o.o.	Agnieszka Kraszewska	102 762 195,00	2018-12-31

¹ dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Sama liczba prowadzonych przez sędziów postępowań upadłościowych nie daje nam jednak pełnego obrazu sytuacji. Równie istotna jest waga prowadzonych spraw, którą w przypadku upadłości przedsiębiorstw możemy ocenić na podstawie sumy zobowiązań ciężących na niewypłacalnych dłużnikach. Większa wartość roszczeń oznacza z reguły większy stopień skomplikowania sprawy.

Analizując działalność sędziów sądów gospodarczych na podstawie tego parametru oraz danych pochodzących ze sprawozdań finan-

sowych dłużników dostępnych w Krajowym Rejestrze Sądowym, w gronie najbardziej obciążonych pracą sędziów ponownie możemy wskazać SSR Pawła Stosio, któremu we wrześniu 2019 r. powierzono prowadzenie postępowania upadłościowego wobec ISD Polska sp. z o.o. Spółka ta jest właścicielem Huty Częstochowa, a jej suma zobowiązań wobec pozostałych jednostek przekracza już 1 mld zł.

W rozpoczętych równoległe sprawach dotyczących upadłości powiązanych z tą spółką spółek zależnych ISD Trade sp. z o.o. sp.k. oraz

ISD Huta Częstochowa sp. z o.o. na sędziego-komisarza wyznaczono odpowiednio SSR Małgorzatę Brzózkę-Chamałę z Sądu Rejonowego w Częstochowie oraz ASR Agnieszkę Kraszewską z Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy. Z kolei w postępowaniu upadłościowym Mennicy – Metale Szlachetne SA, czyli drugiego podmiotu o największej sumie zobowiązań wśród ubiegłorocznych bankrutów, sędzią-komisarzem został SSR Piotr Pełczyński zatrudniony w tym samym warszawskim sądzie.

Syndycy – upadłości przedsiębiorstw

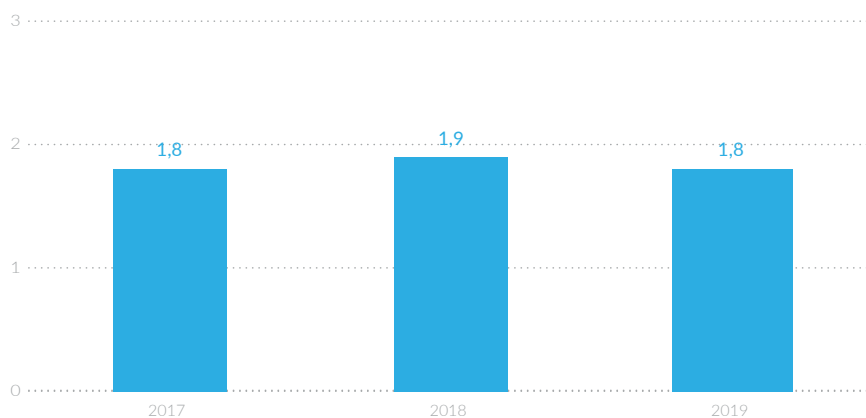
Do zadań syndyka w postępowaniu upadłościowym należy ustalenie, zabezpieczenie i zarządzanie majątkiem dłużnika do czasu ustalenia ostatecznej wersji listy jego wierzycieli, a następnie upłynienie tego majątku i zaspokojenie ciężących na dłużniku roszczeń. Podobnie jak sędziego-komisarza, syndyka wyznacza sąd gospodarczy w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości. Od 2016 r. funkcję tę może objąć wyłącznie osoba fizyczna posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego albo spółka handlowa, w której taką licencję posiadają wspólnicy ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczeń całym swoim majątkiem lub członkowie zarządu reprezentujący spółkę.

Na koniec 2019 r. licencję doradcy restrukturyzacyjnego wydaną przez Ministerstwo Sprawiedliwo-

ści posiadało około 1400 osób. Jak wynika z naszej analizy, w ubiegłym roku tylko 337 osób z tej grupy pełniło funkcję syndyka w postępowaniach upadłościowych prowadzonych wobec przedsiębiorstw. We wcześniejszych latach liczba ta niewiele się różniła, w związku

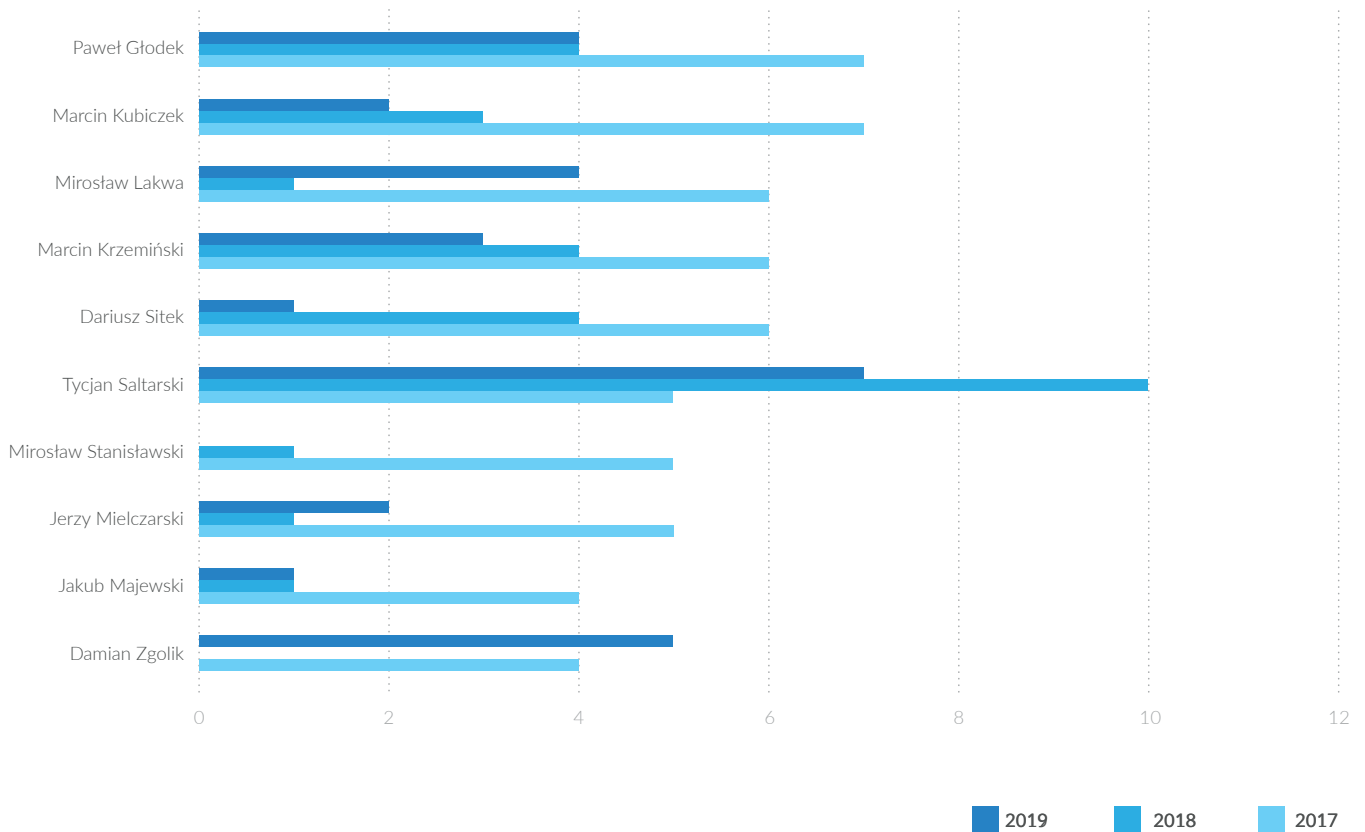
z tym nie zmieniła się też średnia liczba postępowań przypadających na jednego doradcę. Przeciętnie w ciągu roku sądy powierzają pojedynczemu doradcy restrukturyzacyjnemu rolę syndyka w dwóch nowych sprawach.

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na jednego doradcę restrukturyzacyjnego

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Liczba otwartych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych w 2019 r.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Ranking syndyków – upadłości przedsiębiorstw

W 2019 r. dwaj najbardziej obciążeni pracą doradcy wzięli udział w siedmiu nowych postępowaniach upadłościowych. Paweł Głodek uzyskał uprawnienia doradcy restrukturyzacyjnego w 2013 r. i jest współnikiem w warszawskiej kancelarii Biuro Doradców sp. z o.o. Drugi z doradców o tej samej liczbie otwartych spraw w ubiegłym roku - Mirosław Kubiczek – prowadził do 2018 r. samodzielną

praktykę w Katowicach, a obecnie jest partnerem w kancelarii Kubiczek Michalak Sokół sp. z o.o. Obaj liderzy rankingu mogą się pochwalic wzrostem liczby prowadzonych postępowań w stosunku do roku wcześniejszego.

Swoje pozycje w rankingu poprawili też trzej kolejni doradcy z zestawienia, którym w 2019 r. przypadło w udziale po sześć nowych spraw

upadłościowych. Mirosław Lakwa od 2016 r. prowadzi swoją praktykę w formie indywidualnej działalności gospodarczej w Zawierciu. W tej samej formie od 1998 r. działalność prowadzi też Dariusz Sitek z Krakowa, natomiast Marcin Krzemiński od 2012 r. jest współnikiem w warszawskiej kancelarii Wspólnicy Małecha Krzemiński Noga Kancelaria Prawnicza sp.j.

Podobnie jak w przypadku sędziów i asesorów sądowych obejmujących funkcję sędziów-komisarzy sprawdziliśmy też, którzy doradcy restrukturyzacyjni zostali w ubiegłym roku powołani na syndyka w postępowaniach prowadzonych wobec przedsiębiorstw o największej sumie zobowiązań.

Udział w sprawie dotyczącej największego bankruta w naszym zestawieniu, czyli spółki holdinowej ISD Polska sp. z o.o. zarządzającej częstochowską hutą stali, przypadł Wiesławowi Ostrowskiemu. To doświadczony doradca, który zarządza też m.in. majątkiem Vimex SA - dys-

trybutora wyrobów hutniczych z Piaseczna, który zbankrutował w 2017 r.

W postępowaniu upadłościowym prowadzonym równoległe wobec dwóch spółek zależnych od ISD Polska sp. z o.o., czyli ISD Trade sp. z o.o. sp.k. oraz ISD Huta Częstochowa sp. z o.o., na syndyków wyznaczono wspomnianego już wcześniej Pawła Głodek oraz Mieczysława Radeckiego, doradcę restrukturyzacyjnego z Częstochowy. Ten ostatni zrezygnował ze swojej funkcji z powodów zdrowotnych tydzień po jej objęciu, a w zarządzaniu majątkiem częstochowskiej huty zastąpił go Mateusz Bienio-

szek, który prowadzi swoją kancelarię w Katowicach.

Druga pozycja na liście ubiegłorocznych bankrutów o największej sumie zobowiązań przypadła spółce Mennica – Metale Szlachetne SA z Warszawy. W prowadzonym wobec niej postępowaniu upadłościowym na syndyka wyznaczono Michała Meissnera, który licencję doradcy restrukturyzacyjnego posiada od 2016 r. Z kolei w sprawie spółki Bawełnianka sp. z o.o., odpowiedzialnej za niedokończoną od ponad 7 lat budowę galerii handlowej w Bełchatowie, syndykiem został Wojciech Więcek z Radomska.

Syndycy powołani w 10 największych postępowaniach upadłościowych (2019 r.)

Firma (nazwa)	Syndyk	Suma zobowiązań (zł) ¹	Dane finansowe na dzień ¹
ISD Trade sp. z o.o. sp.k.	Paweł Głodek	2 564 824 000,00	2018-12-31
ISD Polska sp. z o.o.	Wiesław Ostrowski	2 560 063 000,00	2019-09-04
ISD Huta Częstochowa sp. z o.o.	Mieczysław Radecki	1 204 997 408,27	2018-12-31
Mennica-Metale Szlachetne SA	Michał Meissner	648 340 419,96	2019-01-16
Bawełnianka sp. z o.o.	Wojciech Więcek	148 308 554,77	2019-02-26
Qumak SA	Piotr Duda	143 490 000,00	2018-12-31
Rosa-Bud SA	Krzysztof Gołąb	125 418 565,44	2017-12-31
Karo-Biuro Handlu Zagranicznego sp. z o.o.	Kamil Dobies	106 045 963,79	2019-12-31
Tajmax Mieczysławski, Gracz, Liszka sp.j.	Krzysztof Wasilewski	103 244 008,86	2017-12-31
Canbud sp. z o.o.	Marcin Krzemiński	102 762 195,00	2018-12-31

¹ dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Upadłości konsumenckie

Ogólny trend

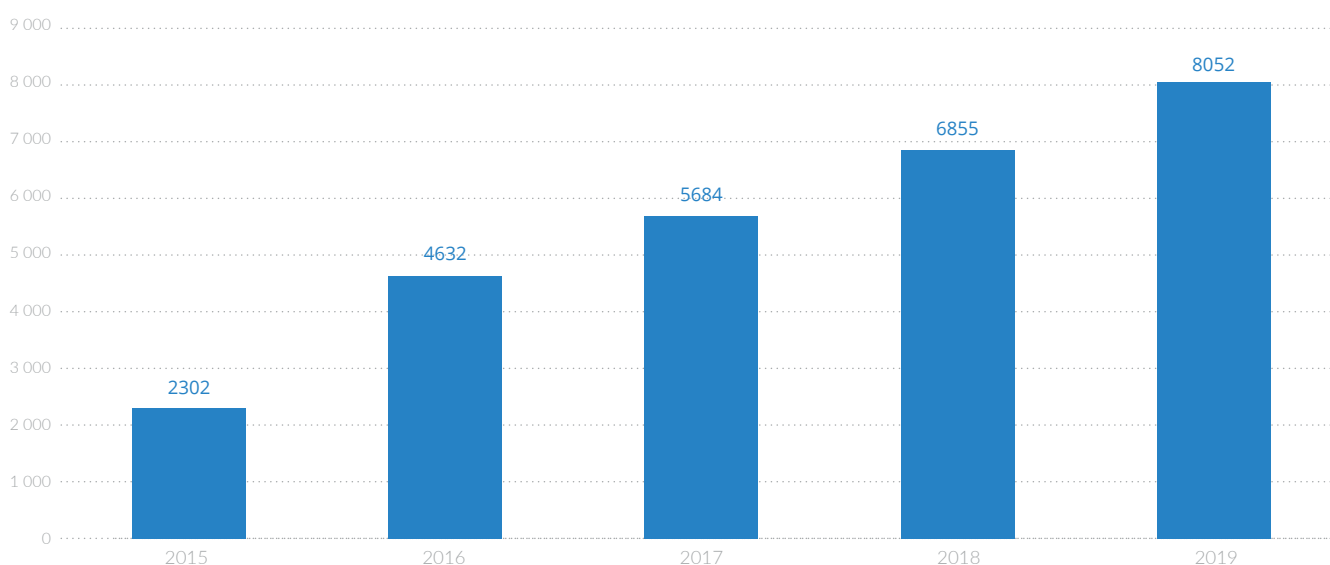
Możliwość ogłoszenia upadłości przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej pojawiła się w polskim systemie prawnym w grudniu 2008 r., a stosowne przepisy regulujące zasady prowadzenia tego rodzaju postępowań weszły w życie w marcu 2009 r. Niestety z uwagi na liczne bariery formalne, zaczynając od skomplikowanego wzoru wniosku o ogłoszenie upadłości, przez wątpliwości dotyczące interpretacji niejasno sformułowanych przepisów, po wysokie koszty postępowania, niewiele Polaków było w stanie z tej możliwości skorzystać. W 2014 r., czyli

w piątym roku obowiązywania nowych przepisów, do sądów gospodarczych wpłynęło w sumie 300 wniosków o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, z czego pozytywnie rozpatrzono tylko 32 wnioski.

Sytuacja zmieniła się diametralnie po uchwaleniu kolejnej nowelizacji prawa upadłościowego, która wprowadziła daleko idące zmiany w zasadach ogłaszania niewypłacalności przez konsumentów. O ile do końca 2014 r. upadłość ogłosić mogli jedynie dłużnicy, których do niewypłacalności doprowadziły wyjątkowe i niezależne od

nich okoliczności (np. pożar domu, śmierć współmałżonka), o tyle od 2015 r. sądy mogły oddalić wnioski o ogłoszenie upadłości tylko w sytuacji, gdy przyczyną problemów dłużnika były jego umyślne działania lub rażące niedbalstwo. Co równie istotne, w efekcie wprowadzonych zmian głównym celem postępowania prowadzonego wobec konsumentów stała się przede wszystkim redukcja lub nawet całkowite umorzenie ich zobowiązań, a dopiero w dalszej kolejności zaspokojenie wierzycieli.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Te i inne nowości w przepisach dotyczących upadłości konsumenciej spowodowały, że począwszy od 2015 r. w każdym kolejnym roku obserwowaliśmy wzrost liczby otwieranych postępowań. W 2019 r. przekroczyliśmy poziom 8 tys. rozpoczętych spraw, co oznacza wzrost o 17% w stosunku do roku poprzedniego.

Na rosnącą liczbę bankructw ogłaszanych przez osoby nieprowadzące działalności gospodarczej wpływa kilka czynników. Po pierwsze, jak wynika z danych Związku Banków Polskich i biur informacji gospodarczej, w ciągu ostatnich pięciu lat wartość łącznego zadłużenia Polaków z tytułu kredytów i pożyczek systematycznie rosła. Po drugie, z roku na rok rośnie też świadomość społeczna dotycząca możliwości uzyskania redukcji zobowiązań w wyniku ogłoszenia upadłości konsumenckiej. Począwszy od 2015 r. w mediach zaczęły się pojawiać artykuły opisujące zalety tego rozwiązania, a spory wkład w szerzenie wiedzy o korzyściach płynących z ogłoszenia

osobistego bankructwa miały też kancelarie prawne, które rozpoczęły intensywne działania marketingowe i PR-owe skierowane do dłużników.

Przykłady bardziej rozwiniętych krajów pokazują, że pomimo tych działań upadłość konsumencka to dla wielu Polaków w dalszym ciągu novum. Jak informowało Ministerstwo Sprawiedliwości pod koniec 2019 r. w Kanadzie, kraju porównywalnym z Polską pod względem liczby ludności, rocznie przeprowadza się około 130 tys. tego rodzaju postępowań, w USA ponad 700 tys., we Francji około 200 tys., w Anglii i Walii około 90 tys., a w Niemczech około 80 tys. Na tym tle mamy zatem jeszcze duże pole do zwiększenia liczby ogłaszanych bankructw osobistych w naszym kraju.

W sierpniu 2019 r. przepisy prawa upadłościowego znowelizowano ponownie, a wprowadzone zmiany weszły w życie z początkiem marca 2020 r. Ostatnia nowelizacja zrównała zasady obowiązujące przedsiębiorców indywidualnych

z zasadami stosowanymi dotychczas tylko wobec osób nieprowadzących działalności. Co więcej, bankructwo mogą od tej pory ogłaszać również osoby, które do swojej niewypłacalności doprowadziły z premedytacją, a wszyscy dłużnicy zyskali też większą ochronę przed utratą miejsca zamieszkania i środków do życia.

Ostatnim czynnikiem pro wzrostowym, na który powinniśmy zwrócić uwagę, jest widmo recesji w światowej gospodarce związane z wybuchem pandemii COVID-19 na początku 2020 r. Choć jest jeszcze za wcześnie, aby zauważyć efekty wprowadzonych w związku z tym ograniczeń w danych o postępowaniach upadłościowych za pierwszy kwartał, to czekająca nas fala zwolnień w polskich firmach może skutkować gwałtownym wzrostem niewypłacalności wśród Polaków. Nikogo nie powinien zatem zaskoczyć skokowy wzrost liczby ogłaszanych bankructw osobistych w drugiej połowie roku.

Sezonowość upadłości konsumenckich

O ile przy analizie danych dotyczących dłużników biznesowych nie byliśmy w stanie zauważyć istotnych różnic w liczbie postępowań rozpoczynanych w poszczególnych częściach roku, o tyle liczba ogłaszanych upadłości konsumenckich na przestrzeni roku wyraźnie się zmienia.

W ostatnich trzech latach największą liczbę bankructw osobistych obserwowaliśmy w czwartym kwartale, a szczyt trzykrotnie przypadł na październik. Dane za dwa pierwsze kwartały roku niewiele się od siebie różnią, zauważalny jest natomiast spadek liczby ogłaszanych upadłości konsumenckich w trzecim kwartale, a w szczególności w sierpniu.

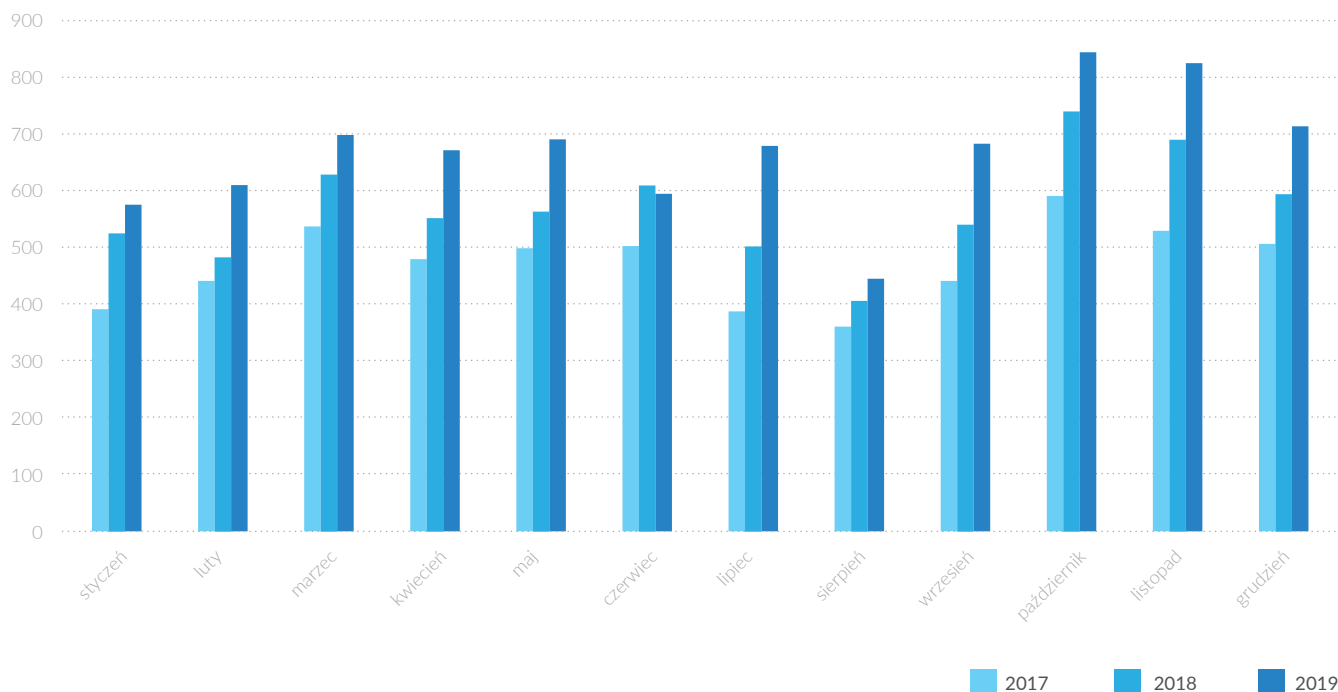
Choć trudno jednoznacznie wskazać najistotniejsze czynniki, które mają wpływ na wahania analizowanej liczby, na pewno warto ich szukać wśród ogólnych sezonowych zjawisk w gospodarce, a także nawyków zakupowych Polaków i wiążących się z nimi potrzeb pożyczkowych.

W okresach dobrej koniunktury wartość Produktu Krajowego Brutto wytwarzanego w całej gospodarce w ostatnim kwartale roku jest zwykle większa niż w trzech pierwszych kwartałach. Większe wydatki na początku jesieni związane np. z rozpoczęciem roku szkolnego czy koniecznością spłaty zaciągniętych pożyczek zaciągnię-

tych na wakacyjne wyjazdy mogą doprowadzić część dłużników do utraty płynności finansowej i dać impuls do szukania możliwości wyjścia ze spirali zadłużenia.

Podobnym okresem, w którym konsumenci mogą boleśnie odczuć ciężar rosnących zobowiązań, jest początek drugiego kwartału. Tu z kolei na sytuację finansową konsumentów mogą negatywnie wpłynąć np. skumulowane opłaty za zwiększone zużycie energii w miesiącach zimowych, a także wszystkie sezonowe wydatki, z którymi zwykle czekamy na cieplejszą porę roku (remont mieszkania, zakupy odzieżowe itp.).

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w kolejnych miesiącach roku

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Wiek i płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką

Co możemy powiedzieć o statystycznej osobie decydującej się na ogłoszenie upadłości konsumenciej? Choć zakres danych dotyczących osób fizycznych w treści obwieszczeń upadłościowych publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z uwagi na ochronę ich prywatności został ograniczony do niezbędnego minimum, to w oparciu o dostępne informacje jesteśmy w stanie przeanalizować dwie podstawowe cechy demograficzne dłużników z tej grupy.

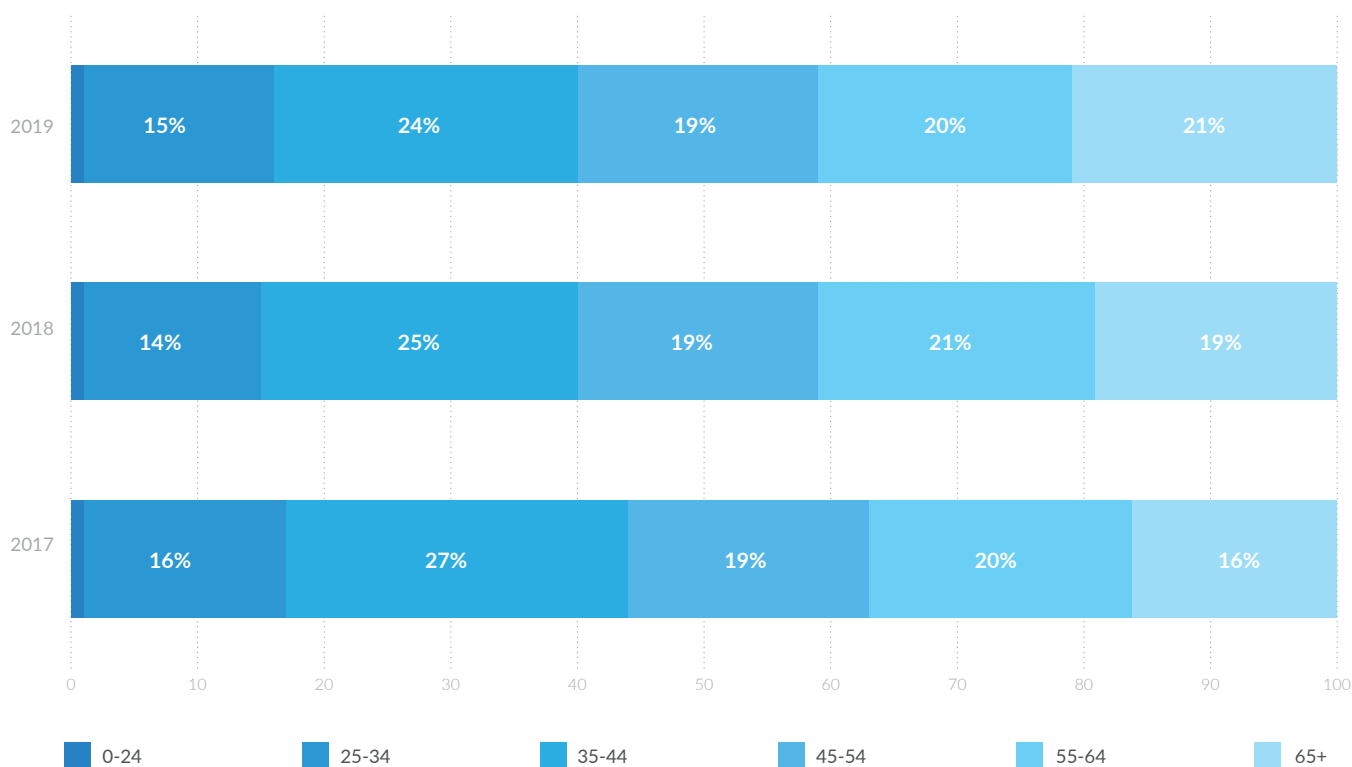
Porównując strukturę wiekową osób ogłaszających osobiste bankructwo ze strukturą ogółu Polaków możemy zauważyć najwięk-

szą nadreprezentację w grupie wiekowej 35-44 i nieco mniejszą w dwóch następnych grupach: 45-54 i 55-64. Udział najstarszych dłużników, w wieku powyżej 65 lat, jest proporcjonalny do udziału tej grupy wiekowej w całej populacji. Podobna obserwacja dotyczy grupy Polaków pomiędzy 25. a 34. rokiem życia.

W prawie upadłościowym nie istnieją przepisy uniemożliwiające ogłoszenie upadłości przez osoby nieletnie, lecz postępowania prowadzone wobec takich osób należą do rzadkości. W 2019 r. tylko w jednym przypadku stwierdzono niewypłacalność osoby poniżej

18. roku życia, a w poprzednich latach liczba podobnych postępowań zakończonych ogłoszeniem upadłości nie przekroczyła sześciu rocznie. Z tego rodzaju sytuacji możemy mieć do czynienia w przypadku przyjęcia przez osobę nieletnią spadku wraz z długami, których łączna suma przekracza wartość odziedziczonego majątku. Wiek spadkobiercy nie ma tutaj znaczenia – w 2015 r. media informowały o najmłodszym bankructwie, 11-latkę z okolic Radomia, a dwa lata później upadłość orzeczono wobec 7-latki z podwroclawskiej wsi.

Wiek osób ogłaszających upadłość konsumencką (w latach)

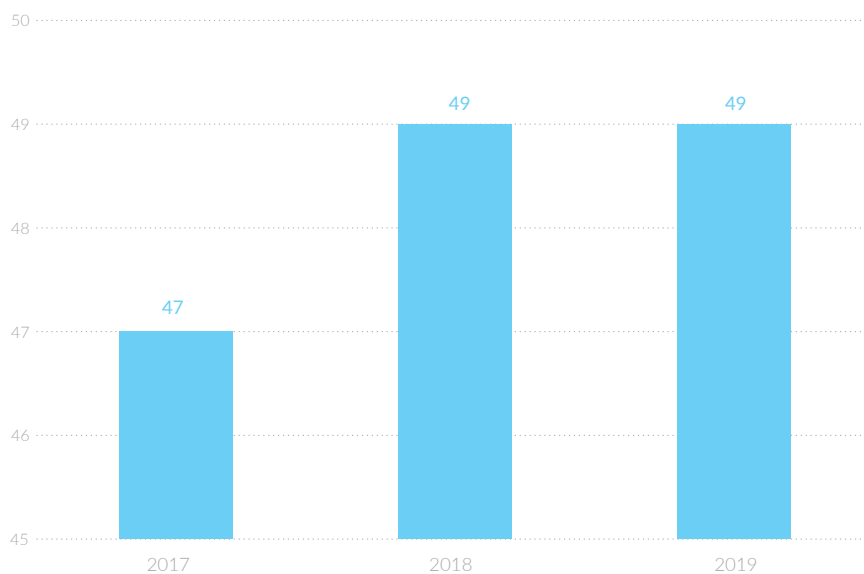

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Zgodnie z danymi pochodzącymi z Rocznika Demograficznego 2019 wydanego przez GUS mediana wieku Polaków zbliżyła się w 2018 r. do 41 lat i w porównaniu z rokiem poprzednim nieznacznie wzrosła. Ten sam parametr w zbiorowości niewypłacalnych dłużników będących osobami fizycznymi w 2017 r. osiągnął wartość 47 lat, a w dwóch kolejnych latach wzrósł do lat 49. Możemy zatem stwierdzić, że statystyczny Polak ogłaszający upadłość konsumencką należy częściej do starszej połowy populacji i zwykle boryka się z utratą płynności finansowej około 50. roku życia.

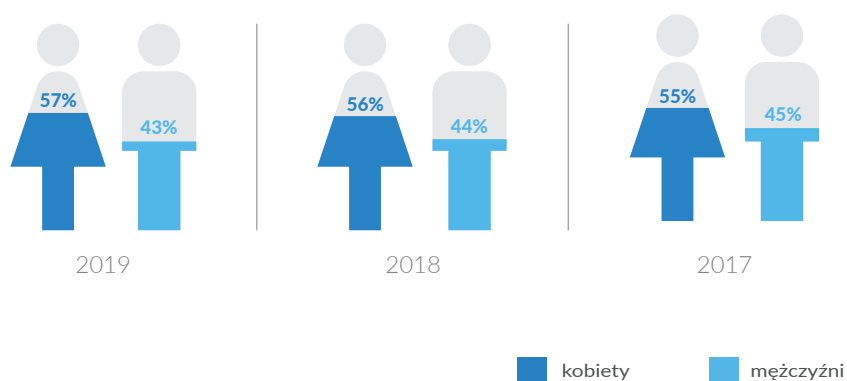
Porównanie struktury płci obywateli naszego kraju z rozkładem tego parametru w gronie niewypłacalnych konsumentów przynosi kolejny wniosek. Według danych GUS-u kobiety stanowiły w 2017 r. i w roku kolejnym około 52% ludności Polski. W gronie osób ogłaszających upadłość konsumencką udział płci pięknej był w ostatnich trzech latach o kilka pkt proc. większy. Co dodatkowo warto zauważyć, odsetek kobiet w tej grupie z roku na rok rośnie i w roku ubiegłym zbliżył się już do 60% całej zbiorowości.

Mediana wieku osoby ogłaszającej upadłość konsumencką (w latach)

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

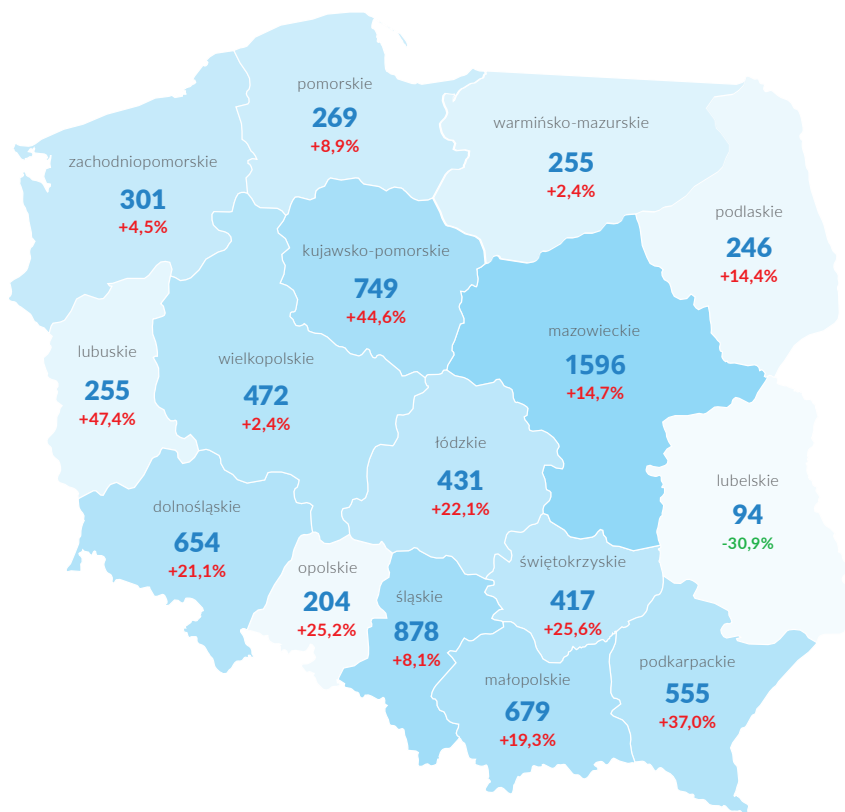
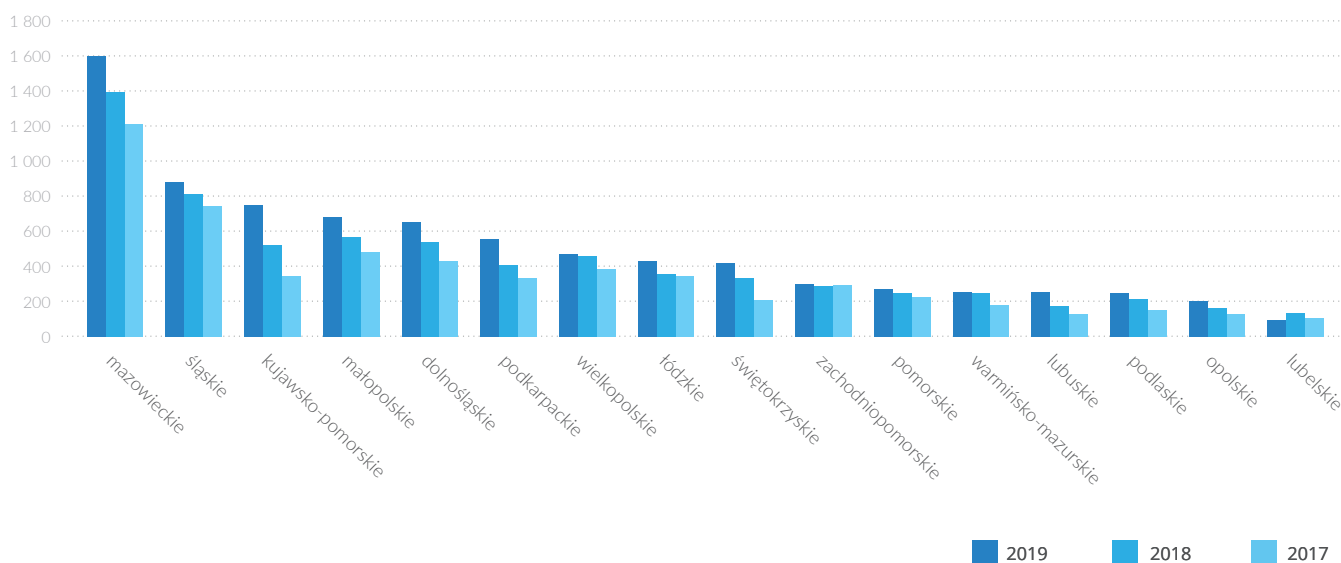
Płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Geografia upadłości konsumenckich

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w poszczególnych województwach

Na mapie podajemy liczbę postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w 2019 r. i procentową zmianę tej liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Dane dotyczące liczby upadłości konsumenckich ogłaszanych w poszczególnych województwach przynoszą więcej interesujących wniosków niż omówione wcześniej statystyki dotyczące upadłości przedsiębiorstw.

Pierwsze dwa województwa o największej liczbie bankructw osobistych w trzech ostatnich latach, czyli mazowieckie i śląskie, to zarazem dwa regiony o największej liczbie ludności i największym udziale w rocznym PKB Polski. Ich pozycja na szczycie zestawienia nie powinna dziwić, zastanawiać może natomiast trzecia pozycja województwa kujawsko-pomorskiego. Ten region zajmuje dopiero ósmą lokatę pod względem udziału w wielkości PKB wytwarzanego w naszym kraju i dziesiątą pod względem liczby mieszkańców.

W dwóch kolejnych województwach – małopolskim i dolnośląskim – udział w liczbie ogłaszanych niewypłacalności wśród konsumentów jest porównywalny zarówno z udziałem w PKB Polski tych regionów, jak również z ich

udziałem w strukturze ludności pod względem miejsca zamieszkania. Wyraźnie wyższą pozycję w tym zestawieniu niż wynikałoby to z potencjału gospodarczego regionu zajęły natomiast, poza kujawsko-pomorskim, również trzy inne województwa: podkarpackie, świętokrzyskie i lubuskie.

To, że we wskazanych wyżej regionach proporcja liczby niewypłacalnych osób do całkowitej liczby ludności jest wyższa niż przeciętnie, oznacza, że w innych województwach powinniśmy obserwować zjawisko odwrotne. Z regionów, w których liczba ogłaszanych upadłości konsumenckich jest zauważalnie niższa niż ich udział w rocznym PKB kraju czy całkowitej liczbie mieszkańców, warto wskazać przede wszystkim województwa wielkopolskie, pomorskie, a w dalszej kolejności też łódzkie i lubelskie.

Warto w tym miejscu wrócić do przedstawionej wcześniej struktury geograficznej bankructw ogłaszanych przez przedsiębiorstwa. Z analizy obu zestawień

możemy wywnioskować, że województwem, które w największym stopniu boryka się z problemem niewypłacalności jest kujawsko-pomorskie, natomiast wielkopolskie i łódzkie to dwa regiony, w których bankructwo grozi podmiotom gospodarczym i osobom fizycznym w najmniejszym stopniu.

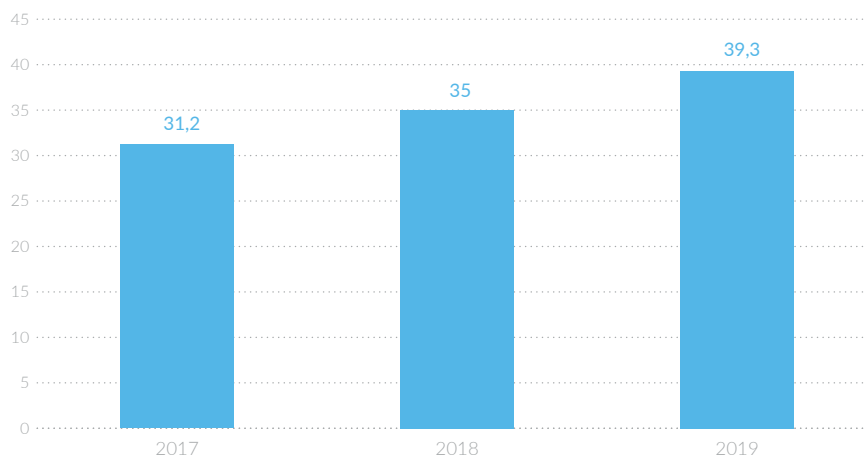
Na koniec tej analizy przyjrzyjmy się jeszcze zmianom w liczbie ogłaszanych upadłości konsumenckich na przestrzeni czasu. W ubiegłym roku liczba ta zwiększyła się przede wszystkim w województwie lubuskim (wzrost o 48%), a następnie w kujawsko-pomorskim (wzrost o 45%) i podkarpackim (wzrost o 37%). Większą lub mniejszą dynamikę wzrostu obserwowaliśmy też we wszystkich pozostałych regionach, poza jednym wyjątkiem. W województwie lubelskim liczba niewypłacalności wśród osób nieprowadzących działalności gospodarczej wyraźnie się zmniejszyła (spadek o 31%), trudno jednak wskazać konkretną przyczynę tego zjawiska.

Sędziowie-komisarze

- upadłości konsumenckie

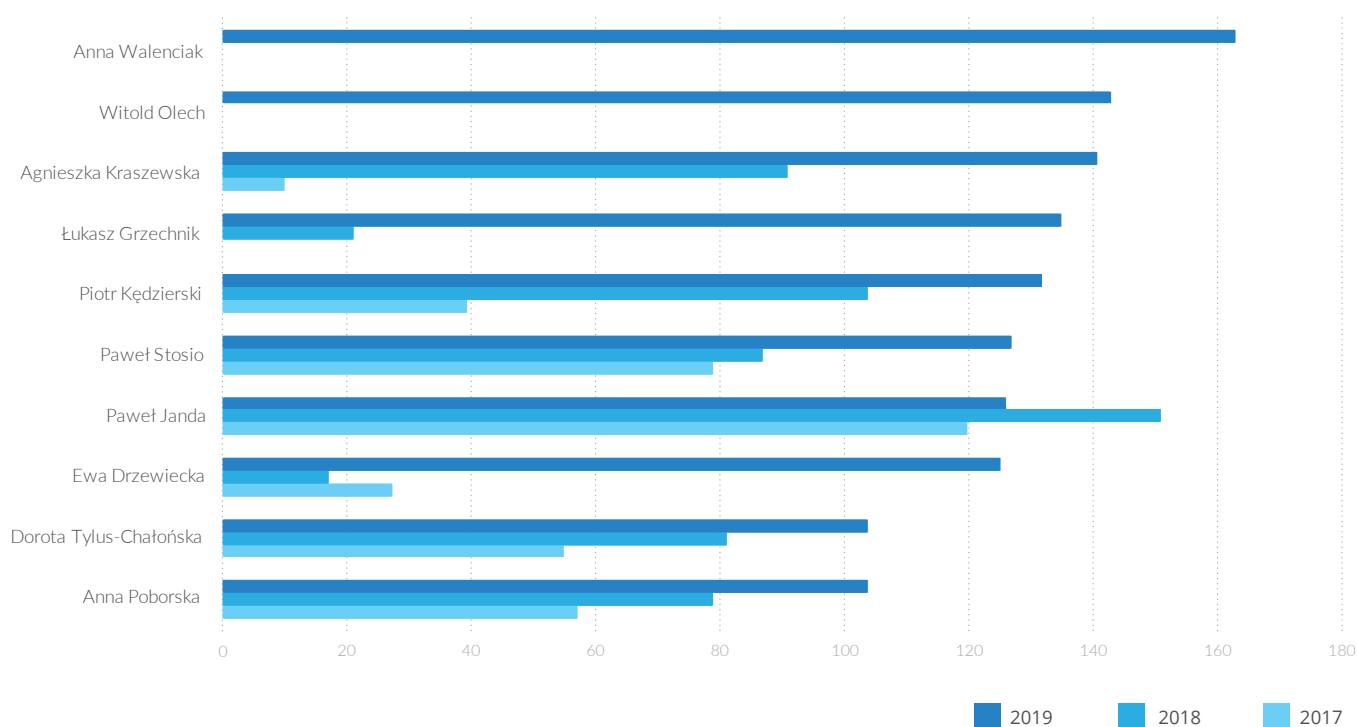
Inaczej niż w postępowaniach upadłościowych prowadzonych wobec przedsiębiorstw, w sprawach dotyczących upadłości konsumenckich z roku na rok bierze udział coraz większa liczba sędziów. W 2017 r. na sędziów-komisarzy w tego rodzaju postępowaniach wyznaczono w sumie 181 sędziów lub asesorów sądowych, a dwa lata później liczebność tej grupy wzrosła do 205 osób. Ten fakt w połączeniu z dynamicznie rosnącą w ostatnich latach liczbą ogłaszanych bankructw osobistych powoduje, że co roku rośnie też przeciętna liczba postępowań przypadających na jednego sędziego. W 2019 r. pojedynczy sędzia orzekał średnio w ponad 39 sprawach tego typu.

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na jednego sędziego-komisarza

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Liczba otwartych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na najaktywniejszych sędziów-komisarzy w 2019 r.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

Ranking sędziów-komisarzy – upadłości konsumenckie

Pierwszą pozycję w zestawieniu najaktywniejszych sędziów w ubiegłym roku zdobyła sędzia Anna Walenciak z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy. W dwóch wcześniejszych latach orzekała w sprawach karnych i nie brała udziału w sprawach upadłościowych, a 2019 rok zakończyła już ze 163 otwartymi postępowaniami na koncie. Co warto wspomnieć, w tym samym roku SSR Anna Walenciak była również drugim najczęściej powoływanym sędzią-komisarzem w postępowaniach prowadzonych wobec przedsiębiorstw.

Na drugim miejscu naszego rankingu uplasował się sędzia Witold Olech, który od 2001 r. orzeka w Sądzie Rejonowym w Rzeszowie. W przeszłości SSR Witold Olech pracował w sekcji restrukturyzacyjnej V Wydziału Gospodarczego rzeszowskiego sądu, następnie od 2012 r. zajmował się sprawami procesowymi, a do

orzekania w sprawach upadłościowych powrócił w 2019 r. Poprowadził wówczas 143 sprawy dotyczące osób nieprowadzących działalności gospodarczej.

Trzecia lokata przypadła sędzi Agnieszce Kraszewskiej z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, która na przestrzeni trzech ostatnich lat znacząco zwiększyła liczbę prowadzonych postępowań. W 2017 r. przypadło jej w udziale tylko 10 spraw dotyczących upadłości konsumenckiej, ale już dwa lata później została wyznaczona na sędziego-komisarza w 141 takich sprawach. Swoją aktywność na przestrzeni ostatnich trzech lat zwiększyli również wszyscy obecni w zestawieniu sędziowie, poza sędzią Pawłem Jancą z Sądu Rejonowego w Rzeszowie, który jako jedyny przez cały ten okres orzekał w porównywalnej liczbie spraw rocznie.

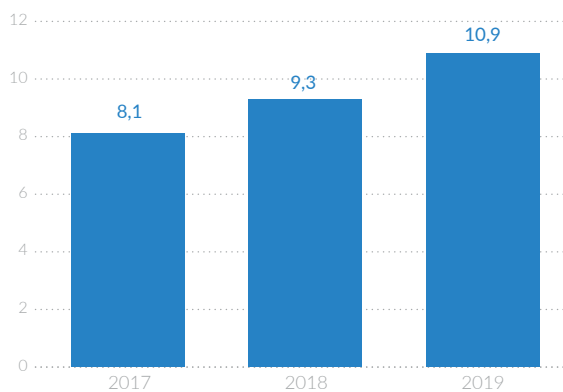
W dużej mierze wzrost liczby prowadzonych przez sędziów postępowań wynika z ogólnego wzrostu liczby bankructw osobistych ogłaszanych w ostatnich latach. Z uwagi na brak informacji o wielkości zadłużenia osób nieprowadzących działalności gospodarczej, wobec których orzeczono niewypłacalność, tym razem nie jesteśmy w stanie wskazać sędziów, którym powierzono najtrudniejsze sprawy. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że procedury w postępowaniach prowadzonych wobec takich osób są mniej skomplikowane niż te stosowane w odniesieniu do przedsiębiorstw, możemy przypuszczać, iż w tym pierwszym przypadku nakład pracy po stronie sędziów powinien być proporcjonalny do liczby prowadzonych przez nich postępowań.

Syndycy – upadłości konsumenckie

Spośród 1400 osób, które na koniec 2019 r. dysponowały licencją doradcy restrukturyzacyjnego, tylko nieco ponad połowa brała udział w postępowaniach upadłościowych prowadzonych wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej. W dwóch wcześniejszych latach ta proporcja niewiele się różniła, co oznacza, że blisko 700 posiadaczy takich licencji nie jest w stanie wykorzystać zdobytych uprawnień.

Liczba aktywnych doradców restrukturyzacyjnych utrzymała się w ostatnich trzech latach na porównywalnym poziomie, jednak ze względu na coroczny wzrost liczby ogłaszanych niewypłacalności wśród konsumentów zwiększyć musiała się także przeciętna liczba spraw przypadających na jednego doradcę. W ubiegłym roku na syndyka w postępowaniu wyznaczano tę samą osobę średnio 11 razy.

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na jednego doradcę restrukturyzacyjnego

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI

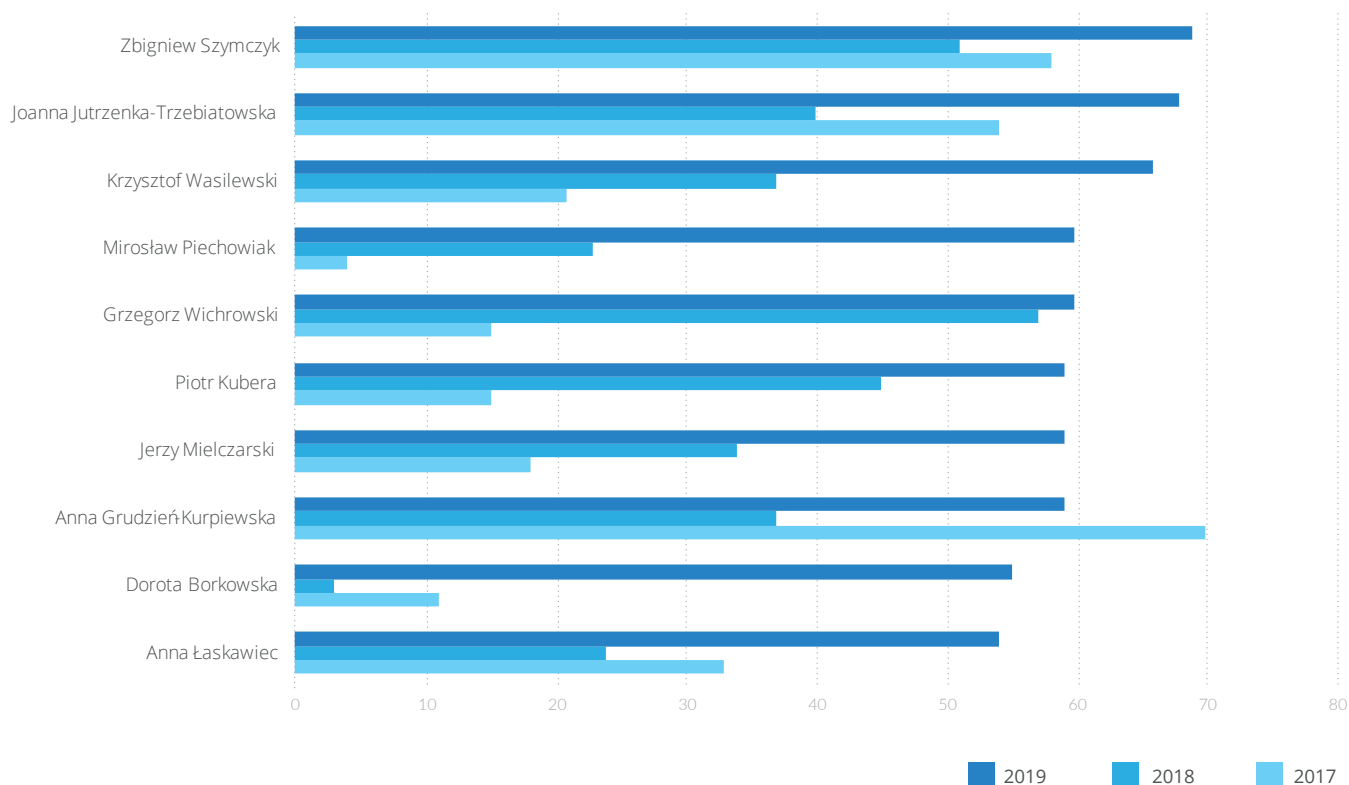
Ranking syndyków – upadłości konsumenckie

Ciekawych spostrzeżeń dostarcza nam porównanie listy dziesięciu najaktywniejszych doradców w postępowaniach prowadzonych wobec konsumentów z analogiczną listą z poprzedniego rozdziału. Jak się okazuje, doradcy restrukturyzacyjni najczęściej decydują się na specjalizację w jednej z dwóch procedur upadłościowych. Tylko jeden doradca z prezentowanego zestawienia - Jerzy Mielczarski – był w ubiegłym roku wyznaczany na syndyka zarówno w sprawach dotyczących konsumentów, jak i przedsiębiorstw.

W przypadku postępowań prowadzonych wobec konsumentów pierwsze miejsce z 69 otwartymi sprawami na koncie przypadło w ubiegłym roku doradcy restrukturyzacyjnemu Zbigniewowi Szymczykowi z Warszawy. Prawie taką samą liczbą postępowań rozpoczętych w tym okresie może się pochwalić Joanna Jutrzenka-Trzebiatowska, która prowadzi własną kancelarię w Krakowie, oraz pracujący w tym samym mieście Krzysztof Wasilewski.

Doradcy z pięciu kolejnych pozycji w rankingu zostali wyznaczeni na syndyka w podobnej liczbie spraw. Najszybciej awansował w naszym zestawieniu Mirosław Piechowiak, który jeszcze w 2017 r. brał udział tylko w czterech sprawach, a dwa lata później objął funkcję syndyka w 60 postępowaniach. Mirosław Piechowiak prowadzi swoją kancelarię wrocławiu, jest też równolegle pracownikiem naukowym na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Liczba otwartych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych w 2019 r.

Źródło: Postępowania upadłościowe. Raport 2020, MGBI